

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: Lotnictwo

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie

Data przeprowadzenia wizytacji: 13-14 grudnia 2019 roku

Warszawa, 2020

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	5
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	5
członkowie:	5
1.2. Informacja o przebiegu oceny	5
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	6
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	8
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	8
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1	10
Uzasadnienie	11
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia	11
Zalecenia	11
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	11
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	11
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2	17
Uzasadnienie	17
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia	17
Zalecenia	17
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	18
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	18
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3	20
Uzasadnienie	20
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia	20
Zalecenia	20

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry _____	20
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4 _____	20
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 _____	22
Uzasadnienie _____	22
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia _____	22
Zalecenia _____	22
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie _____	22
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5 _____	22
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 _____	24
Uzasadnienie _____	24
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia _____	25
Zalecenia _____	25
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 _____	26
Uzasadnienie _____	26
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia _____	27
Zalecenia _____	27
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku _____	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7 _____	27
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 _____	28
Uzasadnienie _____	28
Zalecenia _____	28
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia _____	31
Zalecenia _____	31
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 _____	32
Uzasadnienie _____	32
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia _____	32
Zalecenia _____	32

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów _____	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10 _____	33
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 _____	35
Uzasadnienie _____	35
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia _____	35
Zalecenia _____	35

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)
35

Kierunek był oceniany przez PK po raz pierwszy. _____ 35

5. Załączniki: _____ 35

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia _____ 35

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

www.pka.edu.pl _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Marek Lisiński, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Tadeusz Kufel, członek PKA
2. dr hab. Wojciech Downar, ekspert PKA
3. mgr Hanna Chrobak-Marszał, sekretarz zespołu oceniającego
4. Andrzej Burgs, ekspert PKA ds. pracodawców
5. Michał Klimczak ekspert PKA ds. studentów

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Programowa Ocena jakości kształcenia na kierunku lotnictwo prowadzonym na Wydziale Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej na podstawie Uchwały nr 548/2019 Prezydium PKA z dnia 11 lipca 2019 r. w sprawie kierunków studiów wyznaczonych do oceny programowej w roku akademickim 2019/2020, a dokonywanych po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny. Przed wizytacją odbyło się spotkanie mające na celu wyjaśnienie wątpliwości oraz dyskusję na temat wstępnych wniosków. Wizytacja rozpoczęła się od Spotkania z Władzami Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie oraz Wydziału Zarządzania i Dowodzenia. Odbyły się również spotkania z osobami odpowiedzialnymi za praktyki zawodowe, przedstawicielami programu ERASMUS+, z przedstawicielami osób z niepełnosprawnością, Wydziałowym Zespołem ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, przedstawicielami Lotniczego Koła Naukowego, studentami ocenianego kierunku studiów, Samorządem Studenckim, nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na tym kierunku, a także z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego (Rada Programowa). Ponadto dokonano oceny wybranych prac dyplomowych i etapowych, odbyły się hospitacje zajęć dydaktycznych oraz przeprowadzono wizytację bazy dydaktycznej i socjalnej. Podczas spotkania podsumowującego pracę zespołu oceniającego dokonano oceny spełnienia standardów jakości kształcenia, sformułowano uwagi, o których poinformowano władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym wizytację.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	Lotnictwo	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarna i niestacjonarna	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	Nauki o zarządzaniu i jakości - 78% Nauki o bezpieczeństwie - 6% Automatyka, elektronika i elektrotechnika - 3,5 % Językoznawstwo - 4% Informatyka - 2% Historia - 3,5 % Matematyka - 3 %	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	Studia I stopnia 6 semestrów / 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	4 ECTS / 120 godzin	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Studia I stopnia Organizacje lotnicze Zarządzanie ruchem lotniczym	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	100	50
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	2550	1496
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	90	90
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	141	141
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	61	61

Nazwa kierunku studiów	Lotnictwo	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia II stopnia	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarna i niestacjonarna	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	Nauki o zarządzaniu i jakości – 83% Nauki o bezpieczeństwie – 8% Językoznawstwo – 2% Matematyka – 7%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 / 98	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	Brak	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Organizacje lotnicze Zarządzanie bezpieczeństwem w lotnictwie	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	41	63
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1616	930
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	49	49
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	82	82
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	35	35

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na kierunku studiów Lotnictwo nawiązuje do misji oraz strategii ASzWoj oraz misji Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej. Uwzględnia też przyjęte cele polityki jakości kształcenia w tym również wyniki prac Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZZJK), pozwalając na kształtowanie i rozwijanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, odpowiadających współczesnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej, z uwzględnieniem perspektyw międzynarodowych, członkostwa w NATO, Unii Europejskiej i ONZ.

Strategia ASzWoj ukierunkowuje koncepcję kształcenia na potrzeby bardzo dynamicznie rozwijającego się w Polsce i na świecie rynku pracy związanego z działalnością lotniczą. Podporządkowuje zjawiskom w tych obszarach otoczenia zdobycie efektów uczenia się, specjalności, programów i treści kształcenia odpowiednio do potrzeb organizacji związanych z gospodarczą i pozagospodarczą działalnością lotniczą. Koncepcja kształcenia spełnia wymagania określone dla menedżerów - kierowników średniego szczebla zarządzania w organizacjach i urzędach lotniczych takich jak Urząd Lotnictwa Cywilnego, Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, porty lotnicze, aerokluby.

W obszarze lotnictwa cywilnego, poprzez wypełnianie zadań specjalisty - analityka działającego w zespołach funkcjonujących w jednostkach administracji państwowej realizuje potrzeby w zakresie kierowania na podstawowych szczeblach zarządzania w organizacjach lotniczych i prywatnych podmiotach sektora lotniczego.

Koncepcja kształcenia buduje również kompetencje dotyczące funkcjonowania lotnictwa państwowego w tym również te dotyczące zadań i znaczenia lotnictwa w strukturach bezpieczeństwa państwa związanych z lotnictwem. Odpowiada, zatem na potrzeby organizacji funkcjonujących w strukturach Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w Siłach Zbrojnych RP oraz instytucjach układu pozamilitarnego realizujących zadania na rzecz bezpieczeństwa państwa.

W tych przedsięwzięciach, jako Uczelnia wojskowa eksponuje szczególne wartości oparte na tradycji, symbolice i normach wojskowych, wpajanie swoistej kultury organizacyjnej uznającej poszanowanie autorytetu, dyscyplinę pracy, odpowiedzialność oraz zwracanie uwagi na bezpieczeństwo. Tak zdefiniowana koncepcja kształcenia pokazuje w jednoznaczny sposób specyfikę kształcenia oraz określa niszę rynkową, w której mogą znaleźć zatrudnienie absolwenci tego kierunku studiów.

Koncepcja kształcenia mieści się w dyscyplinach, do których kierunek studiów Lotnictwo został przyporządkowany. Analiza koncepcji kształcenia na tym kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim oraz deklarowanych warunków uzyskania kwalifikacji pierwszego i drugiego stopnia daje podstawę do stwierdzenia, że uwzględnia ona związek w obszarach działalności naukowej prowadzonej w Akademii z aktywnościami i badaniami naukowymi jej pracowników.

Uczelnia prowadzi działalność badawczą, która jest ściśle powiązana z obszarem kształcenia na kierunku Lotnictwo. Badania naukowe realizowane w Uczelni mają charakter interdyscyplinarny i obejmują zagadnienia z zakresu działalności lotniczej odniesionej do lotnictwa cywilnego i państwowego w tym również do funkcjonowania lotnictwa w strukturach bezpieczeństwa państwa.

Cele polityki jakości, a tym samym tożsamość koncepcji kształcenia są realizowane poprzez włączanie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych do procesu jej tworzenia i doskonalenia, w tym modyfikowania kierunkowych i przedmiotowych efektów uczenia się oraz projektowania i realizacji programu studiów.

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia na kierunku lotnictwo brali udział interesariusze wewnętrzni - członkowie Wydziałowego Zespołu ds. Programu Studiów, Rady Programowej Kierunku Lotnictwo, Wydziałowego Zespołu ds. jakości kształcenia oraz studenci. Celem tych działań było określenie programu studiów i efektów uczenia się uwzględniających współczesne, światowe trendy

kształcenia z zakresu tego kierunku, ale także aktualne i antycypowane w przyszłości potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego. Ale program kształcenia wynikał także z regularnych hospitacji zajęć, semestralnej analizy i oceny osiągniętych efektów uczenia się oraz opinii i propozycji studentów. Był również efektem dyskusji w zespołach pracowniczych, co skutkowało w jego dostosowaniu nie tylko do standardów merytorycznych czy aktualnych trendów w rozwoju rynku pracy związanego z działalnością lotniczą, ale także uwzględniało własne doświadczenie i wyniki prowadzonych badań naukowych.

Nie można również pominąć w tym procesie interesariuszy zewnętrznych. To pracodawcy i przedstawiciele współpracujących z Uczelnią podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia współpracuje z przedstawicielami takich podmiotów w sposób formalny poprzez zawarte porozumienia o współpracy. Koncepcja kształcenia, efekty uczenia się program studiów oraz treści kształcenia były i są przedmiotem konsultacji z instytucjami, z którymi podpisano umowy o współpracy w tym także z tymi, w których studenci odbywają praktyki. Przedstawiciele tych podmiotów również przekazują informacje o identyfikowanych przez nich zjawiskach na rynku pracy w tym zapotrzebowania na absolwentów tego kierunku studiów. Wszystko to zapewnia możliwość szybkiego i właściwego reagowania na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego nie tylko przy budowaniu koncepcji kształcenia, ale też przy dokonywaniu zmian doskonalących program kształcenia. Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że udział interesariuszy zewnętrznych w planowaniu i rozwoju koncepcji kształcenia jest znaczący.

Efekty kierunkowe zostały określone w drodze uchwały Senatu, zarówno dla studiów I, jak i II stopnia. Dla studiów I stopnia Senat określił łącznie 40 efektów uczenia się (W-19, U-14, KS-7). Dla studiów II stopnia zostało określonych 28 efektów uczenia się (W-17, U-9, KS-7). Efekty zostały opracowane zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji. Opis efektów uczenia się jest zgodny z uniwersalnymi charakterystykami pierwszego stopnia oraz z charakterystykami drugiego stopnia typowymi dla kwalifikacji na poziomie 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji dla profilu ogólnoakademickiego. W opisie efektów prawidłowo odniesiono efekty do poszczególnych kategorii charakterystyk uczenia się.

W opisie kierunkowych efektów uczenia się przewidziano nabycie przez studentów kompetencji badawczych (m.in. „posiada wiedzę o projektowaniu i prowadzeniu badań w naukach społecznych, problemach badawczych, metodach, technikach i narzędziach badawczych oraz zna standardowe metody statystyczne i narzędzia informatyczne gromadzenia, analizy i prezentacji danych ekonomicznych i społecznych” - K6LT_W11, „potrafi pozyskiwać informacje z literatury, baz danych i innych źródeł; potrafi integrować uzyskane informacje, dokonywać ich interpretacji, a także wyciągać wnioski oraz formułować i uzasadniać opinie” - K6LT_U04, „potrafi prezentować własne pomysły, wątpliwości i sugestie, popierając je argumentacją zaczerpniętą ze źródeł wiedzy teoretycznej” - K6LT_U08). Również na poziomie przedmiotowych efektów uczenia się przewidziano opanowanie kompetencji badawczych (m.in. „Poznanie przez studentów istoty nauki i prowadzenia badań naukowych oraz różnych kierunków uprawiania nauki i zasad prowadzenia i zastosowania w praktyce”, „Kształtowanie umiejętności organizowania procesu badawczego oraz planowania badań, określania celów i przedmiotu badań”, „Kształtowanie umiejętności konstruowania problemów badawczych i budowania hipotez oraz zastosowania metod i technik badawczych” na przedmiocie na studiach II stopnia *Podstawy badań naukowych*, czy np. „Wykorzystanie narzędzi logicznych w praktyce tworzenia pojęć naukowych i aktów prawnych” – przedmiot *Logika*).

W opisie kierunkowych efektów uczenia się właściwie ujęto poziom umiejętności językowych (poziom biegłości B2 na studiach I stopnia oraz B2+ na studiach II stopnia, z uwzględnieniem języka specjalistycznego charakterystycznego (m.in. słownictwo związane z dyscypliną nauki o zarządzaniu i jakości oraz wykorzystanie terminologii specjalistycznej z zakresu lotnictwa, nabycie umiejętności językowych z zakresu posługiwania się angielską frazeologią lotniczą).

Efekty są dobrze zróżnicowane pod względem poziomu zaawansowania pomiędzy studiami I i II stopnia. Na studiach II stopnia student nabywa pogłębioną wiedzę, w tym wiedzę służącą do rozwiązywania problemów specjalistycznych w różnych dziedzinach lotniczej działalności, jak również przewidziano umiejętności wymagające pogłębionej wiedzy (m.in. student posiada umiejętności wdrażania rozwiązań systemowych w zakresie związanym z ocenianym kierunkiem, wprowadzania

nowych rozwiązań zarządzania organizacjami lotniczymi, potrafi modyfikować lub wprowadzać nowe strategie zarządzania organizacjami i podmiotami lotniczymi). Efekty uczenia się są jednakowe dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Dla kierunku lotnictwo, jako dyscyplinę wiodącą w ramach, której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia wskazano nauki o zarządzaniu i jakości (udział liczby punktów ECTS dla tej dyscypliny w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów określono na 78% na studiach I stopnia oraz 83% na studiach II stopnia). Pozostałe dyscypliny, są rozproszone (6 dyscyplin na I stopniu, z czego największy udział ma dyscyplina nauki o bezpieczeństwie (6%), natomiast na II stopniu są to 3 dyscypliny, z których największy udział ma również dyscyplina nauki o bezpieczeństwie (8%).

Przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych wskazuje na wysoki udział dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości. Specyfika kierunku ujęta w opisie kierunkowych efektów uczenia się wskazuje stosunkowo wysoki udział innych dyscyplin. Opis efektów uczenia się (szczególnie dotyczy to studiów I stopnia) stanowi dobry przykład interdyscyplinarności, w którym zagadnieniom z zakresu zarządzania towarzyszą m.in.: wiedza z zakresu fizyki, niezbędna do zrozumienia podstawowych zjawisk fizycznych występujących w elementach i układach statków powietrznych oraz w ich otoczeniu, wiedzę w zakresie budowy, wyposażenia i działania statków powietrznych, wiedzę związaną z wykorzystaniem możliwości statków powietrznych, znajomością procesów wykonywania lotów, wiedzę z zakresu bezpieczeństwa i ochrony lotnictwa, z zakresu infrastruktury lotniskowej, umiejętności wykonywania obliczeń nawigatorskich. Ponadto opis kierunkowych efektów uczenia się przewiduje opanowanie wiedzy i umiejętności z zakresu zagadnień ekonomicznych, społecznych i prawnych związanych z działalnością lotniczą. W tym kontekście wskazany udział dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości (szczególnie na studiach I stopnia) jest stosunkowo wysoki.

W związku z powyższym rekomenduje się określenie udziału liczby punktów ECTS w ogólnej liczbie punktów na studiach I i II stopnia w celu weryfikacji przyporządkowania kierunku do dziedzin i dyscyplin naukowych.

W czasie wizytacji Zespół Oceniający spotkał się z Komisją dydaktyczną kierunku poszerzoną o kadre samodzielne z Instytutu Zarządzania Lotnictwem Cywilnym i przeanalizowano realizowany program pod kątem przepisanych do niego dyscyplin. Wspólna analiza wskazała, że dla studiów I i II stopnia dominują dwie dyscypliny z dziedziny nauk społecznych, to jest: nauki o zarządzaniu i jakości (55% - wiodąca), nauki o bezpieczeństwie (25%) oraz jedna dyscyplina z dziedziny nauk inżyniersko-technicznych - dyscyplina inżynieria lądowa i transport (20%). Udział innych dyscyplin jest znikomy i ma charakter wspomagający. Powyższa analiza będzie podstawą zmiany przyporządkowania kierunku do dziedzin i dyscyplin naukowych.

Na poziomie przedmiotów sformułowane są cele i efekty uczenia się. Są one ze sobą spójne i charakterystyczne dla danego przedmiotu. Dla każdego przedmiotu sformułowanych jest na ogół od 3 do 8 efektów. Efekty przedmiotowe są odpowiednio szczegółowe, nie występuje powtarzanie efektów kierunkowych, ale ich uszczegółowienie i skonkretyzowanie jest na poziomie przedmiotu. Matryca efektów uczenia się prawidłowo pokazuje związki pomiędzy efektami kierunkowymi i przedmiotowymi.

Efekty kierunkowe i przedmiotowe, zarówno dla studiów I, jak i II stopnia są sformułowane w sposób konkretny, związany i zrozumiały o odpowiednim stopniu szczegółowości, co pozwala to na zbudowanie skutecznego systemu ich weryfikacji.

W opracowaniu efektów uczenia się brali udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Dla kierunku funkcjonuje Rada Programowa, która spełnia rolę organu opiniotwórczego i wspierającego ówczesnej Katedry Zarządzania Lotnictwem Cywilnym m.in. w zakresie tworzenia oferty kształcenia. W skład Rady wchodzi podmioty o kluczowym znaczeniu w branży lotniczej (wśród nich m.in. przedstawiciele Ministerstwa Infrastruktury, Urzędu Lotnictwa Cywilnego, Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku Lotnictwo jest zgodna z misją i strategią ASzWoj. Uwzględnia związek z zakresem działalności naukowej Uczelni w tych dyscyplinach, do których kierunku studiów został przypisany oraz badaniami naukowymi prowadzonymi przez pracowników. Powstała w wyniku współpracy z Wydziałowym Zespołem ds. Programu Studiów, Radą Programową Kierunku Lotnictwo, Wydziałowym Zespołem ds. jakości kształcenia oraz e ze studentami. Bierze pod uwagę potrzeby bardzo dynamicznie rozwijającego się w Polsce i na świecie rynku pracy związanego z działalnością lotniczą. Obejmują zagadnienia z zakresu działalności lotniczej odniesionej do lotnictwa cywilnego i państwowego w tym również do funkcjonowania lotnictwa w strukturach bezpieczeństwa państwa. Uwzględnia również oczekiwania zawodowego rynku pracy, a przy ich tworzeniu zidentyfikowano aktywny udział zarówno interesariuszy.

Efekty uczenia się są sformułowane prawidłowo, z zachowaniem odpowiedniej liczby efektów, stopnia ich szczegółowości oraz sposobu ich sformułowania. Są zgodne z charakterystykami pierwszego i drugiego stopnia dla poziomu 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Prawidłowo pokazana jest zależność między efektami kierunkowymi i przedmiotowymi. W opisie efektów uczenia się uwzględniono kompetencje badawcze oraz umiejętności językowe. W opracowaniu efektów uczenia się biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Program studiów podzielony jest na moduły, z których każdy stanowi grupę przedmiotów o powiązanej tematyce. W programie studiów I stopnia wyróżnia się następujące moduły: podstawowy, zasadniczy (kierunkowy), specjalnościowy (ograniczonego wyboru) oraz swobodnego wyboru. Struktura programu studiów, zarówno pod względem ogólnej liczby godzin, jak również liczby punktów ECTS jest prawidłowa. Najwyższy udział posiada moduł przedmiotów zasadniczych (49%) oraz podstawowych (24,6%), co daje solidną podbudowę dla wiedzy i umiejętności z zakresu kierunku i stanowi podstawę do studiowania przedmiotów specjalnościowych (12,2% ogólnej liczby godzin w programie studiów). Na studiach I stopnia realizowane są 2 specjalności.

Analogiczne moduły występują na studiach II stopnia, z tym, że moduł zasadniczy stanowi 56% ogólnej liczby punktów ECTS w toku studiów, moduł swobodnego wyboru 18,4%, moduł specjalnościowy 15,3%, a najniższy udział (10,2%) posiada moduł podstawowy. Kształcenie na poziomie I stopnia ma na celu przekazanie podstaw wiedzy i umiejętności z zakresu określonych dziedzin i dyscyplin naukowych, natomiast kształcenie na studiach II stopnia ma charakter bardziej ukierunkowany na zagadnienia związane z zarządzaniem lotnictwem, na odpowiednio wyższym poziomie zaawansowania. Na studiach II stopnia realizowane są również 2 specjalności.

Studia I stopnia trwają 6 semestrów i obejmują: na studiach stacjonarnych 2550 godzin z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego, zaś na studiach niestacjonarnych 1496 godzin z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studentów (w tym konsultacje oraz praktyka studencka). Studia II stopnia trwają 4 semestry i obejmują na studiach stacjonarnych 1616 godzin z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego, zaś na studiach niestacjonarnych 930 godzin (w tym konsultacje oraz praktyka studencka). Liczba godzin zajęć w toku studiów jest wystarczająca dla osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, co potwierdzili studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym wyrażając opinię, iż zarówno dla studiów I, jak i II stopnia czas trwania został dobrany w sposób adekwatny do obszerności realizowanego programu.

Plan studiów stacjonarnych obejmuje zajęcia, w których ponad połowa punktów ECTS jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia. Również studenci nie zgłaszali zastrzeżeń, co do liczby godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich – ich zdaniem, pozostaje ona w pełni wystarczająca, przy czym również pozostawia się studentom obowiązek wykonywania samodzielnych zadań – w tym m.in. poprzez konieczność przygotowania prezentacji i innego rodzaju materiałów zadaniowych na zajęcia oraz poprzez realizowane praktyki zawodowe.

Treści kształcenia, zarówno na I, jak i na II stopniu zgodne są z podstawowym założeniem przyjętym w koncepcji kształcenia i odpowiadają specyfice kierunku, na którym dużą rolę odgrywa interdyscyplinarność zdobywanej wiedzy i umiejętności. Na studiach I stopnia obok przedmiotów z zakresu zagadnień zarządzania występuje szereg przedmiotów charakterystycznych dla kierunku (obejmujących aspekty techniczne, prawne, społeczne, ekonomiczne zagadnienia związane z lotnictwem). Przedmioty z zakresu zarządzania realizowane są również w module specjalnościowym, co jest zgodne z nazwami specjalności. Treści kształcenia na studiach II stopnia realizowane są w ramach 2 specjalności. Wiele zagadnień zarządzania ujętych jest w kontekście zagadnień związanych z lotnictwem w ramach przedmiotów z modułu przedmiotów „zasadniczych” (np. na studiach I stopnia – *Marketing w lotnictwie, Czynniki ludzki w lotnictwie, Podstawy szkolenia personelu pokładowego, Podstawy szkolenia lotniczego lub na II stopniu Czynniki ludzki w organizacjach lotniczych, Zarządzanie ruchem lotniczym, Marketing na rynku usług lotniczych*). Studenci dysponują swobodą wybierania specjalności - wszyscy obecni podczas spotkania studenci studiowali w ramach specjalności pierwszego wyboru. Jednostka otwiera grupy w ramach każdej ze specjalności. Poza tym studenci mają możliwość bieżącego dostosowywania treści kształcenia w porozumieniu z prowadzącymi, co dodatkowo odpowiada ich potrzebom w zakresie uelastycznienia ścieżek programowych.

W sylabusach ujęto szczegółowe treści dla każdego przedmiotu. Treści te podzielone są na formy prowadzenia zajęć i są prawidłowo zróżnicowane pomiędzy treści przekazywane w formie podającej (wykładowej) i aktywnej (ćwiczeniowej, konwersatoryjnej).

W kartach przedmiotów opracowano macierz efektów uczenia się, w której zaznaczono m.in. które treści realizują konkretny przedmiotowy efekt uczenia się. Przypisanie takie jest sporządzone bardzo starannie, a takie rozwiązanie w znacznym stopniu ułatwia i porządkuje proces osiągania efektów uczenia się.

Obecni podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci kierunku wyrazili opinię, iż realizowane treści programowe w sposób odpowiadający ich oczekiwaniom uwzględniają wszelką niezbędną wiedzę, umiejętności i kompetencje w zakresie zarządzania w lotnictwie. Wśród kluczowych elementów kształcenia na kierunku wskazywano treści charakterystyczne dla obszaru kierunku, tj. związane z zarządzaniem ruchem lotniczym, bezpieczeństwem ruchu lotniczego, organizacjami lotniczymi. Studenci mają możliwość zapoznania się ze specjalistyczną wiedzą kierunkową, a przykłady tego rodzaju treści znajdują odzwierciedlenie w kształceniu z zakresu nawigacji, meteorologii, bezałogowych statków powietrznych, prawa lotniczego, instytucji nadzoru nad lotnictwem (Urząd Lotnictwa Cywilnego, Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, służby kontroli ruchu - cywilne i militarne). Studenci wyposażeni są w wiedzę z zakresu zarządzania, która stanowi fundament teoretyczny wizytowanego kierunku. Treści realizowane w ramach wizytowanego kierunku należy, wobec tego, z perspektywy studenckiej, uznać za zgodne z przyjętymi efektami kształcenia. Z perspektywy studenckiej, realizowane treści programowe należy uznać za aktualne, zbieżne z aktualnym stanem

wiedzy w dziedzinie wizytowanego kierunku - opinia ta została podparta faktem, iż kształcenie jest oparte o aktualne otoczenie prawne i organizacyjne w dziedzinie lotnictwa, a zajęcia realizowane są w oparciu o studium aktualnych uwarunkowań w dziedzinie zarządzania w lotnictwie. Istotny wpływ na aktualność kształconych treści ma kadra, która pozostaje czynna w zawodowym środowisku lotniczym, przez co w sposób bieżący aktualizuje przekazywane informacje, które swoje źródło mają we wciąż zmieniających się przepisach prawa lotniczego. Powyższe powoduje, iż treści programowe należy uznać za kompleksowe. Studenci określili przyjęte treści programowe nie tylko, jako aktualne, kompleksowe oraz specyficzne dla dziedziny kierunku, ale także odpowiadające ich oczekiwaniom związanym z możliwością uzyskania wszystkich założonych efektów uczenia się. Nie zgłaszali potrzeb i zastrzeżeń w zakresie realizowanych treści uznając je za w pełni adekwatne do potrzeb wizytowanego kierunku studiów.

Studenci zgłosili zastrzeżenia w kontekście powtarzających się ich zdaniem treści kształcenia w ramach przedmiotów: *Podstawy zarządzania, Nauki o organizacji, Metody organizacji*. Zaznaczyć należy, że w obecnie realizowanych programach studiów (rozpoczętych od roku akademickiego 2019/2020) występuje tylko przedmiot *Podstawy zarządzania*.

Realizacja efektów związanych z nauką języka obcego realizowana jest poprzez lektoraty oraz przedmioty w języku obcym. Program studiów uwzględnia zajęcia z języka angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego lub francuskiego. Na studiach I stopnia wymiar zajęć z języka obcego wynosi 120 godzin. Podkreślić należy, że wymiar ten jest taki sam na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. W toku studiów występuje jeden przedmiot obowiązkowy prowadzony częściowo w języku angielskim (*Terminologia i frazeologia lotnicza/Aviation terminology and phraseology*). W ramach przedmiotów swobodnego wyboru studenci mają do wyboru: *English terminology in aviation, Conflicts in Organizations, Business English Terminology, Infrastructure in Logistic Processes, Logistics in Economic Processes, Military Logistics*.

Na studiach II stopnia lektoraty realizowane są w wymiarze 30 godzin, zarówno na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Ponadto występują przedmioty swobodnego wyboru w języku angielskim (*Contemporary Aspects of Terrorism, Emerging Technologies in Education and Business Training, Quantitative Techniques in Business, Eurologistics*).

W programie studiów zachowana jest sekwencja poszczególnych modułów i przedmiotów, co daje spójną całość i zapewnia uzyskanie wszystkich efektów kierunkowych. Również obecni podczas spotkania studenci nie zgłaszali zastrzeżeń, co do sekwencji pomiędzy poszczególnymi formami zajęć (w szczególności – nie zgłaszali przypadków „wyprzedzania” treści ćwiczeniowych względem wykładowych) oraz sekwencji przedmiotów w kolejnych semestrach.

Liczba punktów ECTS, jaką student zdobywa w toku studiów wynosi: dla studiów I stopnia 180, a dla studiów II stopnia 98. Wskaźniki związane z nakładem pracy studenta dla kierunku określone są właściwie.

Program studiów obejmuje zajęcia związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek w wymaganym wymiarze (na studiach I stopnia 141 ECTS, a na studiach II stopnia 82 ECTS). Liczby te są stosunkowo wysokie, jest to wymiar znacznie przekraczający 50% ogólnej liczby punktów ECTS w toku studiów, ale pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku prowadzą badania i posiadają bogaty dorobek naukowy, głównie w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i jakości oraz nauki o bezpieczeństwie (Wydział Zarządzania i Dowodzenia posiada kategorię naukową B).

W ramach programu studiów studenci mają możliwość elastycznego kształtowania ścieżki kształcenia mając wybór zajęć w wymiarze ponad 30% punktów ECTS przewidzianych dla kierunku. Na studiach I stopnia w ramach modułów specjalnościowego i swobodnego wyboru student otrzymuje 50 punktów, a na studiach II stopnia 33 punkty ECTS. Oprócz tych modułów student dokonuje wyboru w ramach seminarium oraz lektoratów.

System ECTS na poziomie przedmiotów zbudowany jest prawidłowo. Nakład pracy studenta określony jest w podziale na zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela oraz pracą własną studentów. Nakład pracy uwzględnia specyfikę przedmiotu, formy prowadzenia zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne. Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń, co do przyporządkowania punktów ECTS do

poszczególnych zajęć oraz wyrazili opinię, iż program kształcenia w sposób odpowiedni określa proporcję między zajęciami teoretycznymi i praktycznymi, a także pomiędzy poszczególnymi formami zajęć.

Program studiów uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Na studiach I stopnia zajęcia przygotowujące do prowadzenia działalności naukowej realizowane są głównie na seminarium licencjackim oraz w ramach przedmiotu *Metodyka przygotowania pracy dyplomowej*. W ramach tych przedmiotów student realizuje takie treści jak: wiedza o projektowaniu i prowadzeniu badań, problemach badawczych, metodach, technikach i narzędziach badawczych, umiejętności związane z pozyskiwaniem informacji z literatury, baz danych i innych źródeł, integrowaniem uzyskanych informacji, dokonywanie ich interpretacji, wyciąganie wniosków oraz formułowanie i uzasadnianie opinii.

Na studiach II stopnia zajęcia mające na celu udział studentów w działalności naukowej realizowane są głównie na seminarium magisterskim oraz na przedmiocie *Podstawy badań naukowych*. W ramach tych przedmiotów student zdobywa wiedzę z zakresu istoty nauki i kierunków jej rozwoju, rozwoju systemów naukowych, podstaw i zasad uprawiania nauki, metodycznych i moralnych podstaw prowadzenia badań naukowych, student umie określić przedmiot oraz cele badań, potrafi formułować problemy badawcze i budować hipotezy oraz stosować metody badawcze, potrafi analizować dane jakościowe i ilościowe, posiada kompetencje w zakresie sprawnego budowania koncepcji badawczej oraz doboru właściwych metod. Potrafi samodzielnie i w zespole dobrać właściwe techniki i konstruować narzędzia badawcze oraz prezentować uzyskane wyniki badań.

Struktura form prowadzenia zajęć nie budzi zastrzeżeń. Na studiach I stopnia - stacjonarnych wykłady stanowią 31,3%, a 68,7% ćwiczenia, a na studiach niestacjonarnych odpowiednio 38,5% oraz 61,5%. Na studiach II stopnia wykłady stanowią 30,7%, a 69,3% ćwiczenia, a na studiach niestacjonarnych odpowiednio 46,0% oraz 54,0%. Proporcje pomiędzy wykładami a ćwiczeniami różnią się pomiędzy grupami przedmiotów. W grupie przedmiotów podstawowych na ogół więcej godzin z danego przedmiotu przeznaczonych jest na wykłady, co ma swoje uzasadnienie merytoryczne, student na tych przedmiotach zdobywa podstawy wiedzy. W pozostałych grupach przedmiotów zajęcia ćwiczeniowe są często w wymiarze dwa razy większym niż wykłady. Na studiach niestacjonarnych udział wykładów jest wyższy niż na studiach stacjonarnych, co wynika z faktu, że na studiach niestacjonarnych w przypadku wielu przedmiotów pozostawiono taki sam wymiar godzin wykładów jak na studiach stacjonarnych, a ćwiczenia w większym zakresie realizowane są w ramach pracy własnej studentów. Zaznaczyć należy, że w programie studiów oznaczone są dwie formy zajęć dydaktycznych, tj. wykłady i ćwiczenia, jednak z opisów przedmiotów wynika, że zajęcia są realizowane również w formie konwersatoriów, zajęć laboratoryjnych, seminariów, lektoratów i praktyk.

Metody dydaktyczne, określone w kartach przedmiotów, są odpowiednio zróżnicowane, dostosowane do formy prowadzenia zajęć i pozwalają na osiągnięcie każdej z kategorii efektów uczenia się. Do metod dydaktycznych wykorzystywanych na kierunku należą m.in.: prezentacje multimedialne, praca grupowa, dyskusja dydaktyczna połączona z prezentacją, grupowe rozwiązywanie sytuacji problemowych, wykorzystanie nagrań wideo. Na wielu przedmiotach przewiduje się stosowanie dedykowanych metod dydaktycznych takich jak m.in.: przygotowanie i prezentacja koncepcji projektów marketingowych, analiza graficzno-opisowych modeli organizacji lotniczych, analiza modeli lotniska, procedur lotniczych, statków powietrznych, zjawisk meteorologicznych, analiza map lotniczych.

Obecni podczas spotkania studenci poinformowali, iż w procesie kształcenia prowadzący stosują głównie metody tradycyjne, przy czym istotnym elementem metodologii kształcenia, obok form wykładowych i ćwiczeniowych, są zadania projektowe, studia przypadku, dyskusje na zajęciach ćwiczeniowych oraz wykonywanie prezentacji grupowych i indywidualnych. Połączenie nauczanej tradycyjnie teorii z aktywizacją realizowaną w ramach powyższych zadań i projektów, pozwala im w sposób efektywny zdobywać założone efekty uczenia się. W związku z powyższym, z perspektywy oceny Zespołu uwzględniającej opinie studentów, metody kształcenia należy uznać, jako adekwatne i odpowiednie do poprawnej realizacji programu studiów. Samodzielność studentów jest rozwijana poprzez konieczność indywidualnego wykonywania zadań i ćwiczeń oraz konieczność samodzielnego

opracowywania różnorodnych zagadnień i przygotowywania prac takich, jak prezentacje, różnorodne elementy dokumentacji lotniczej (np. plany lotu, wnioski o rezerwację przestrzeni powietrznej), projekty procesów zarządzania w organizacjach lotniczych. Autonomia kształcenia studentów jest rozwijana między innymi poprzez swobodę doboru miejsca realizacji praktyki, czy też możliwość samodzielnego zaproponowania tematu pracy dyplomowej. Wobec przedstawionych powyżej informacji związanych z realizacją zagadnień o charakterze kierunkowym w procesie kształcenia, a także konieczności indywidualnego realizowania pojedynczych zadań i ćwiczeń, należy uznać, iż przyjęta metodyka kształcenia pozwala rozwijać się studentom w sposób adekwatny do realiów i wymagań rynku pracy. Wśród obecnych podczas spotkania ze studentami byli studenci, którzy równoległe do studiów (zwłaszcza studiów niestacjonarnych) podejmują w branży kierunkowej pracę zawodową – poinformowali, że wiedza gromadzona na studiach na bieżąco rozwija ich w ramach zadań wykonywanych w pracy zawodowej.

Metody dydaktyczne wspomagają również osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie nauczania języka obcego. Metody dydaktyczne stosowane na lektoratach umożliwiają nabycie kompetencji językowych na założonym w efektach uczenia się poziomie. Stosowane metody to m.in.: analiza artykułów prasowych, ćwiczenia gramatyczne z wykorzystaniem nagrań audio i wideo.

Uczelnia dysponuje platformą e-learningową ILIAS, która wykorzystywana jest do wspomagania procesu dydaktycznego na kierunku na kilku przedmiotach (*Komunikacja społeczna, Ochrona własności intelektualnej, Pedagogika*, lektoraty). Zakres wykorzystania platformy na tych przedmiotach jest niewielki (wspomaganie realizacji oznaczonych w kartach przedmiotów tematów, jak również przeprowadzanie testów, kartkówek). Nie stwierdzono przykładów wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. W toku przeprowadzonej wizytacji nie stwierdzono szerszego wykorzystania w ramach kierunku zaawansowanych narzędzi oraz technik informacyjno-komunikacyjnych w procesie kształcenia. Zaznaczyć jednak należy, że Uczelnia poszerza zakres zastosowania e-learningu, jako jednej z takich technik, w procesie dydaktycznym, również na kierunku w ramach realizowanego projektu badawczego „Kompetencje studentów Akademii Sztuki Wojennej opracowanie i realizacja edukacyjnych kursów e-learningowych”.

Zajęcia na kierunku, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych odbywają się w blokach, a podstawową jednostką w planie studiów jest blok 90 minutowy. Większość zajęć odbywa się w ramach jednego bloku, w niektórych przypadkach (szczególnie dotyczy to ćwiczeń) zajęcia odbywają się również w połączonych dwóch blokach. Na studiach stacjonarnych zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku, zaczynają się od godz. 8:00, a kończą na ogół do 14:45. W sporadycznych przypadkach zajęcia kończą się później. Na studiach niestacjonarnych zajęcia kończą się w różnych porach, w pojedynczych przypadkach nawet o 20:45. W zakresie organizacji procesu kształcenia w planie zajęć nie zauważono nadmiernego ich blokowania. Zajęcia odbywają się w różnych budynkach w obrębie kompleksu, w którym znajdują się obiekty Uczelni. Umiejscowienie obiektów w ramach kampusu (m.in. sale wykładowe, laboratoria, biblioteka, stołówka) umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przez studenta. Warunki prowadzenia zajęć pod względem liczebności grup i organizacji zajęć można określić, jako dobre.

Obecni podczas spotkania studenci zarówno studiów niestacjonarnych jak i stacjonarnych nie zgłaszali zastrzeżeń w zakresie planowania zajęć, w tym w zakresie cykliczności zjazdów, występowania tzw. „okienek” oraz przerw między zajęciami. Nie zgłoszono również zastrzeżeń, co do czasu przeznaczanego na ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się, a wyniki zaliczeń otrzymują sprawnie – zwykle na najbliższych, po zaliczeniu, zajęciach lub w ciągu dwóch tygodni od jego terminu. Regulamin Studiów przewiduje możliwość studiów według indywidualnej organizacji, obejmującej indywidualny plan studiowania oraz indywidualny tryb i termin zaliczania zajęć. O IOS mogą ubiegać się studenci w szczególnej sytuacji życiowej, po zaliczeniu pierwszego semestru studiów. Podczas spotkania byli obecni studenci, którzy korzystali z IOS indywidualnie dostosowując terminy odbywania i zaliczania zajęć z powodu pracy zawodowej. IOS polega na określeniu indywidualnych terminów zaliczeń, egzaminów oraz praktyk zawodowych przewidzianych programem studiów na dany semestr. Regulamin Studiów nie przewiduje ścieżek indywidualizacji programu studiów, w tym na przykład

Indywidualnego toku studiów. Regulamin Studiów przewiduje, w stosunku do studentów z niepełnosprawnościami, wyłącznie możliwość przyznania urlopu od zajęć. Poza ujętymi formalnie metodami indywidualnych dostosowań, obecni podczas spotkania studenci wskazywali, iż występujące indywidualne potrzeby wynikające zarówno ze zdarzeń losowych, jak i codziennej aktywności, mogą oni w pełni zaspokajać poprzez dokonywanie ustaleń bezpośrednio z prowadzącymi. Do wiadomości zespołu oceniającego przedstawiono między innymi przykłady możliwości odrobienia zajęć, usprawiedliwienia nieobecności lub dostosowania harmonogramu, w tym na przykład poprzez grupową zmianę terminu realizacji zajęć. Studenci mają możliwość przygotowania się do działalności badawczej w toku opracowywania pracy dyplomowej.

Program studiów ocenianego kierunku przewiduje 120 godzin praktyk w czwartym semestrze studiów. Jest to wystarczający wymiar praktyk zawodowych na Uczelni o profilu ogólnoakademickim. Realizacja techniczna praktyk w postaci wprowadzenia przez opiekuna, dokumentacji dostępnej i schematycznego przebiegu jest na wysokim poziomie. Liczba miejsc w najbardziej interesujących studentów jednostkach jest ograniczona, jednakże łącznie we wszystkich instytucjach współpracujących jest to liczba wystarczająca. Również w zakresie walidacji przedmiot praktyka zawodowa jest realizowany skutecznie. Uczelnia stworzyła sylabus zawierający efekty uczenia się w zakresie umiejętności, jakie powinny być nabyte podczas praktyki i ponadto zawarła istotny warunek, że min. w 50% praktyka musi być powiązana z lotnictwem. To skuteczne narzędzie do eliminacji praktyk, organizowanych w miejscach, które nie zapewniają osiągnięcia efektów określonych dla praktyk.

Podczas spotkania studenci studiów stacjonarnych wyrazili potrzebę zwiększenia ilości realizowanych praktyk, aby w większym stopniu współpracować w procesie kształcenia z instytucjami zewnętrznymi, natomiast studenci studiów niestacjonarnych, w zdecydowanej większości pracujący w branży związanej z kierunkiem, ocenili praktyki (z ich perspektywy), jako zbędny element programu studiów. Zdaniem zespołu oceniającego, obecnie przewidziana liczba godzin praktyk pozostaje optymalna - gwarantuje z jednej strony niezbędne minimum dla studentów studiów niestacjonarnych, którzy nie wykonują kierunkowej pracy zawodowej, a z drugiej - dla studentów studiów stacjonarnych przewiduje się możliwość realizacji praktyk ponadprogramowych.

Zasady realizacji praktyk określają dostępne publicznie: Regulamin praktyk, ogólny program praktyk, a także dokument „praktyki studenckie - krok po kroku”. Studenci są zobligowani do realizacji praktyk w instytucjach, których działalność związana jest z kierunkiem. Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń, co do organizacji praktyk, za wyjątkiem ograniczonej liczby miejsc w najbardziej interesujących ich instytucjach realizujących praktyki - Urzędzie Lotnictwa Cywilnego oraz Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej. Zdaniem zespołu oceniającego, rekomenduje się dołożenie starań, aby Jednostka nawiązała porozumienia o zwiększeniu miejsc dla praktykantów - na przykład poprzez zwiększenie liczby „tur” praktyk. Obecnie, w wyżej wymienionych instytucjach przewiduje się jeden cykl praktyk rocznie - zwiększenie ilości dostępnych terminów pozwoliłoby na realizację praktyk przez większą liczbę zainteresowanych studentów. Część studentów równoległe do studiów (zwłaszcza studiów niestacjonarnych) wykonuje działalność zawodową związaną z kierunkiem na podstawie, której również mogą zaliczyć praktyki. Weryfikacja i ocena stopnia osiągnięcia zakładanych dla praktyk efektów uczenia się jest dokonywana na podstawie opracowywanych przez studentów dzienników praktyk, potwierdzenia odbycia praktyki oraz sprawozdania z praktyki. Studenci mają możliwość udokumentowania branżowej pracy zawodowej na podstawie, której mogą zaliczyć praktyki. Studenci nie zgłaszali występowania problemów w zakresie możliwości znalezienia miejsca realizacji praktyki adekwatnego do kierunku, przy czym w przypadku tego rodzaju potrzeb, wsparciem w odnalezieniu miejsca praktyki służą prowadzący, jako osoby związane z kierunkowym rynkiem pracy. Do wiadomości zespołu oceniającego przedstawiono badanie ankietowe studenckiej oceny praktyk zawodowych, w którym w roku 2019 uczestniczyło 46 studentów kierunku. W badaniu studenci mogą ocenić poszczególne obszary w skali od 1 do 5: miejsce realizacji praktyki, organizację i efektywność wykorzystania czasu, nabyte umiejętności praktyczne i kompetencje społeczne, przygotowanie teoretyczne, rozwinięcie kompetencji w zakresie samodzielności i odpowiedzialności, organizacji pracy własnej, radzenia sobie ze stresem, umiejętności pracy w zespole, umiejętności skutecznego

komunikowania się, wykorzystania narzędzi i oprogramowania komputerowego, poznanie struktur oraz zasad funkcjonowania instytucji, wsparcie opiekuna praktyk oraz ogólny poziom satysfakcji z praktyki. Ponadto, studenci mogą przedstawić dodatkowy komentarz słowny. Z przedstawionego raportu dotyczącego przeprowadzonego badania wynika, iż studenci w sposób pozytywny odnoszą się do praktyk, a na podstawie jednostkowych komentarzy zostały wyciągnięte niezbędne wnioski i rekomendacje w zakresie organizacji procesu praktyk, dydaktyki, współpracy z interesariuszami zewnętrznymi oraz działaniem opiekunów praktyk. Wnioski i rekomendacje zostały przedstawione Dziekanowi i przekazane do wdrożenia. Szczególnie istotna z punktu widzenia zespołu oceniającego jest forma opracowania badania - przedstawiony raport odnosi się do każdego z kierunków prowadzonych w Wydziale z osobna, przedstawiona jest ilość respondentów z danego kierunku oraz formularz ankietowy. Następnie, dokonuje się zbiorczej prezentacji wyników ankiety (podsumowania dokonanych ocen dla każdego z kryteriów) oraz komentarzy słownych. Na podstawie przedstawionych danych, Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia wyciąga wnioski i rekomendacje, które wraz z raportem przedstawiane są Dziekanowi. W ostatniej części raportu Dziekan ustosunkowuje się do przedstawionych wniosków i rekomendacji oraz przekazuje je do realizacji. Wszystkie powyższe elementy zawarte są w ramach jednego dokumentu - raportu. Z perspektywy zespołu oceniającego jest to niewątpliwie dobra praktyka, która czyni proces zapewniania jakości kształcenia w obszarze związanym z opiniami studentów wyjątkowo przejrzystym, skutecznym i wygodnym w realizacji.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Program studiów jest realizowany w sposób prawidłowy i zapewnia osiągnięcie efektów uczenia się zarówno w wymiarze wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji społecznych. Treści programowe są ujęte w moduły, których struktura określona liczbą godzin i nakładem pracy studenta zapewnia właściwą proporcję pomiędzy zdobyciem solidnej podstawy wiedzy i umiejętności z zakresu kierunku, jak również wiedzy i umiejętności specjalistycznych. Treści programowe poszczególnych przedmiotów zapewniają osiągnięcie efektów szczegółowych (przedmiotowych) i efektów kierunkowych. Dzięki sporządzonej macyry efektów uczenia się w kartach przedmiotów można stwierdzić, że student osiągając efekty przedmiotowe realizuje również efekty uczenia się założone dla kierunku. Studenci w toku studiów mają możliwość wyboru zajęć, oraz uczestnictwa w aktywności naukowej. Stosowane metody dydaktyczne są dostosowane do formy i celów przedmiotu. Proces kształcenia jest wspomagany zajęciami na e-platformie. System punktów ECTS umożliwia rzetelną ocenę nakładu pracy studenta oraz zapewnia udział studentów w mobilności. Organizacja toku studiów nie budzi zastrzeżeń.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Senat corocznie określa warunki i tryb rekrutacji na pierwszy rok studiów I i II stopnia (aktualna uchwała Nr 11/2019 Senatu Akademii Sztuki Wojennej z dnia 15 maja 2019 r.). Warunki rekrutacji na studia I stopnia zostały oparte o konkurs wyników maturalnych z języka obcego nowożytnego oraz 2 przedmiotów do wyboru spośród: informatyki, geografii, historii, matematyki, wiedzy o społeczeństwie. Punkty kwalifikacyjne przyznaje się za każdy punkt procentowy uzyskany na maturze, przy czym stosuje się przelicznik 0,5 dla poziomu podstawowego i 1 dla poziomu rozszerzonego. Przewiduje się również dedykowane zasady przeliczania punktów z egzaminu obowiązującego do roku 2007 oraz tzw. „starej matury” i matury międzynarodowej. Poza postępowaniem rekrutacyjnym mogą zostać przyjęci laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych i interdyscyplinarnych stopnia centralnego. Warunki rekrutacji na studia II stopnia zostały oparte o konkurs wyników ze studiów I stopnia - o pozycji rankingowej decyduje suma średniej ocen ze studiów I stopnia, oceny na dyplomie oraz oceny z testu kwalifikacyjnego przeprowadzanego przez Uczelnię w przypadku, jeśli liczba kandydatów jest większa niż liczba miejsc. Uczelnia zastrzega możliwość zobligowania absolwentów innych kierunków studiów I stopnia do uzupełnienia różnic programowych. W uchwale rekrutacyjnej określone są również zasady przyjęć kandydatów, którzy zdawali maturę międzynarodową (IB), albo maturę europejską (EB). Warunki rekrutacji są przejrzyste i zrozumiałe, podane są do publicznej wiadomości i zapewniają równe szanse wszystkim kandydatom. Z perspektywy studenckiej, nie występują wątpliwości, co do przejrzystości i równego charakteru procesu rekrutacji. Tak przyjęte kryteria rekrutacji należy uznać za adekwatne do charakteru kierunku.

Zasady potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza systemem szkolnictwa wyższego określa Regulamin potwierdzania efektów uczenia się. Potwierdzenia dokonuje komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się powoływana przez Dziekana w stosunku do danego kandydata na studia.

Weryfikacja efektów uczenia się następuje na kilku poziomach. Na poziomie przedmiotów stosowana jest ocena formująca oraz podsumowująca w ramach, której przewidziano bardziej szczegółowe metody weryfikacji przedmiotowych efektów uczenia się. Stosowane metody weryfikacji pozwalają na ocenę wiedzy (m.in. testy, kartkówki), umiejętności (m.in. prezentacje multimedialne, prace zaliczeniowe) oraz kompetencji społecznych (m.in. prace grupowe, obserwacja aktywności na zajęciach). Zaznaczyć należy, że wiele stosowanych metod weryfikacji ukierunkowanych jest na bieżące monitorowanie postępów w nauce (m.in. okresowe sprawdziany wiedzy, kolokwia (kartkówki) sprawdzające przygotowanie do zajęć, w tym z zagadnień obejmujących określoną w sylabusie problematykę konkretnych wykładów). W kartach przedmiotów sposoby weryfikacji efektów uczenia się odniesione są do konkretnego efektu przedmiotowego i jednocześnie pokazano związek z odpowiadającym efektem kierunkowym. Daje to spójną całość pozwalającą stwierdzić, że prawidłowo są weryfikowane efekty przedmiotowe i kierunkowe.

Dla lektoratów określono metody weryfikacji specyficzne dla nauczania języków obcych (m.in. aktywność na zajęciach, ćwiczenia domowe, realizacja zadań, w tym na platformie e-learningowej, test końcowy).

Zaznaczyć należy, że w kartach przedmiotów opracowano szczegółowe wymagania stawiane studentom (specyficzne dla każdego przedmiotu), które trzeba opanować na określonej ocenie.

Proces dyplomowania ma charakter tradycyjny oraz opiera się o przygotowanie pracy licencjackiej na studiach I stopnia i magisterskiej na studiach II stopnia. Proces dyplomowania realizowany jest na *Seminarium licencjackim* (60 godz., 10 ECTS) oraz na *Seminarium magisterskim* (również 60 godz., 10 ECTS). Wymiar seminarium jest taki sam na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Ponadto na studiach I stopnia realizowany jest przedmiot *Metodyka przygotowania*

pracy dyplomowej (30 godz. na studiach stacjonarnych i 20 godz. na niestacjonarnych, 3 ECTS). Wymiar i nakład pracy przeznaczony na seminaria jest wystarczający do zrealizowania efektów uczenia się przewidzianych dla tego przedmiotu.

Ogólne zasady dyplomowania określa Regulamin Studiów oraz Regulamin opracowania pracy dyplomowej oraz przebiegu egzaminu dyplomowego, jak również Zarządzenie Dziekana w sprawie harmonogramu oraz niezbędnej dokumentacji składania prac dyplomowych w danym roku akademickim. W procesie dyplomowania przewiduje się egzamin dyplomowy składający się z jednego pytania dotyczącego pracy oraz dwóch o charakterze kierunkowym. Obecni podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci nie zgłaszali zastrzeżeń, co do procesu dyplomowania.

Zespół oceniający przeanalizował tematykę prac licencjackich i magisterskich. Wszystkie prace mają tematykę bezpośrednio związaną z dyscyplinami, do których przyporządkowany jest kierunek. Większość prac obejmuje zagadnienia z zakresu 2 dyscyplin, tj.: nauki o zarządzaniu i jakości oraz nauki o bezpieczeństwie. Prace dyplomowe, które były przedmiotem analizy spełniają wymogi prac na profilu ogólnoakademickim, zarówno na poziomie studiów licencjackich, jak i magisterskich. Prace dyplomowe są opisane pod względem założeń metodycznych. W niektórych pracach powinna w szerszym stopniu być wykorzystana literatura, w tym obcojęzyczna. Wśród ocenianych prac zdarzają się prace słabsze, ale ma to odzwierciedlenie w niższych ocenach.

Prace przejściowe, które były przedmiotem analizy pozwalają na weryfikację przedmiotowych efektów uczenia się. Metody przeprowadzania prac są zróżnicowane. Prace są rzetelnie oceniane, zaznaczana jest punktacja, uwagi, łączna liczba punktów oraz ocena. Archiwizacja prac przeprowadzana jest w sposób właściwy.

Weryfikacji efektów uczenia się na poziomie praktyk zawodowych dokonuje opiekun praktyki ze strony Uczelni (weryfikuje prodziekan ds. studenckich) na podstawie dziennika praktyk, sprawozdania studenta z praktyki i opinii instytucji, w której student odbywał praktykę. Po odbyciu praktyki jej opiekun przeprowadza ze studentem wywiad, który służy między innymi do zweryfikowania stopnia osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów uczenia się. Analiza dokumentacji przebiegu praktyk zawodowych przedstawiona podczas wizytacji potwierdziła, że opiekun praktyk weryfikuje efekty uczenia się określone w sylabusie z konkretnymi zadaniami opisanymi w praktyce zawodowej.

Osiągnięcia studentów dokumentowane są również poprzez ich udział w działalności naukowej. Studenci pod kierunkiem nauczycieli akademickich mają możliwość publikowania artykułów w dwóch Zeszytach Naukowych Akademii Sztuki Wojennej oraz w Zeszytach Naukowych Wydziału Zarządzania i Dowodzenia „Obronność”. Wyniki badań z udziałem studentów prezentowane są również przez studentów na konferencjach naukowych i seminariach (np. *konferencja „Kształcenie kadr dla lotnictwa, jako element budowy zasobów systemu obronnego państwa” i seminarium „Nowe Wizje w projektowaniu lotniczym”*). Ponadto studenci korzystają z możliwości aktywności naukowej w ramach Lotniczego Koła Naukowego.

Regulamin Studiów przewiduje Indywidualną Organizację Studiów w ramach, której możliwe jest ustalenie indywidualnego trybu i terminu zaliczania zajęć. Ponadto, studenci w przypadkach szczególnych mogą z powodzeniem przyjmować indywidualne rozwiązania w porozumieniu z prowadzącymi. Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń, co do bezstronności, rzetelności i przejrzystości procesu weryfikacji oraz wiarygodności i porównywalności ocen. Studenci wyrazili opinię, iż są oceniani na równych zasadach, a każdy student jest zobowiązany przystąpić do zaliczenia stawiającego takie same wymogi. Informacja zwrotna dotycząca stopnia osiągnięcia założonych efektów kształcenia jest przekazywana studentom sprawnie po przeprowadzeniu zaliczenia, zwykle na najbliższych zajęciach lub w czasie dwóch tygodni od zaliczenia. W przypadku wątpliwości dotyczących przyznanej oceny studenci mogą uzyskać wyjaśnienia podczas konsultacji z prowadzącym. W przypadku niemożności rozwiązania wątpliwości bezpośrednio z prowadzącym, studenci poinformowali o możliwości zasięgnięcia wsparcia grona dziekańskiego, jednak dotychczas taka potrzeba nie zachodziła. Z perspektywy studenckiej, przyjęte formy oceny są adekwatne do weryfikowanych efektów uczenia się, a rozkład zaliczeń w czasie jest odpowiednio dostosowywany do charakteru przedmiotów. Studenci poinformowali, iż zachowania nieetyczne, w tym tzw. „ściąganie” nie zawsze są bezwzględnie potępiane znajdując odzwierciedlenie wyłącznie w upomnieniu lub obniżeniu oceny.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Warunki i tryb rekrutacji przewidziany, zarówno dla studiów I, jak i II stopnia umożliwia dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Ogólne zasady weryfikacji osiągnięć studentów są określone prawidłowo i umożliwiają ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się, jak również umożliwiają ocenę postępów w trakcie realizacji programu studiów i poszczególnych przedmiotów. Na poziomie przedmiotów stosowane są właściwie dobrane metody weryfikacji efektów uczenia się, a informacja dla studentów dotycząca wymagań z danego przedmiotu jest szczegółowo przedstawiona w kartach przedmiotów. Na poziomie procesu dyplomowania weryfikacja efektów uczenia się następuje w trakcie realizacji seminarium dyplomowego i w procesie pisania pracy dyplomowej. Proces dyplomowania przebiega prawidłowo. Ocena prac przejściowych i dyplomowych oraz aktywność naukowa studentów pozwalają stwierdzić, że założone efekty uczenia się są skutecznie osiągnane.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

W proces kształcenia na ocenianym kierunku w roku akademickim 2019/2020 zaangażowanych jest 52 nauczycieli, z tego 10 nauczycieli Instytutu Zarządzania Lotnictwem Cywilnym, 27 nauczycieli spoza tego Instytutu zatrudnionych w Akademii, 9 nauczycieli spoza Akademii oraz 6 doktorantów. W skład kadry wchodzi 6 profesorów, 12 doktorów habilitowanych, 27 doktorów i 7 magistrów.

Dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne mieści się w zakresie dyscyplin: nauki o zarządzaniu i jakości oraz nauki o bezpieczeństwie, a także z subdyscypliny transport lotniczy, i stanowi podstawę w opracowaniu materiałów dydaktycznych i jest wykorzystywany w przygotowaniu i prowadzeniu zajęć. Do roku 2018 nauczyciele Wydziału opublikowali 160 pozycji: w tym 29 monografii, 65 rozdziałów w monografiach i 66 artykuły (pełne wykazy zamieszczono w raporcie samooceny). W ocenie parametrycznej za lata 2013-2016 wydział otrzymał kategorię B.

Analiza przydziału zajęć dydaktycznych oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich wskazuje na prawidłowy ich przydział i nie wskazuje na przeciążenia godzinowe. Przydział zajęć jest prawidłowy i umożliwia ich realizację na właściwym poziomie naukowym. Zajęcia dydaktyczne na kierunku *Lotnictwo* są realizowane przede wszystkim przez nauczycieli posiadających, co najmniej stopień doktora, prowadzących badania naukowe, będących autorami publikacji naukowych i dydaktycznych oraz mających doświadczenie zawodowe, a także udokumentowaną znajomość języka obcego.

W zakresie oceny ze strony pracodawców, nauczyciele akademicy posiadają właściwe doświadczenie praktyczne w zakresie zarządzania i dowodzenia w obszarze lotniczym. To dodatkowe nasylenie wiedzą praktyczną i doświadczeniem jest zdecydowanie wartością dodaną na kierunku. Nauczyciele akademicy Wydziału podnoszą swoje kwalifikacje uzyskując kolejne stopnie i tytuły naukowe. Systematycznie wzbogacają swój dorobek naukowy i dydaktyczny, a także doświadczenie zawodowe uczestnicząc w kursach, szkoleniach i stażach. Korzystny dla rozwoju nauczycieli Wydziału jest także udział w realizacji projektów badawczo-rozwojowych finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Ministerstwo Obrony Narodowej.

Kompetencje nauczycieli akademickich Wydziału, w tym Instytutu Zarządzania Lotnictwem Cywilnego są doceniane przez administrację państwową. Wymiernym efektem jest angażowanie ich, jako ekspertów w zespołach projektowych, organach doradczych oraz w działaniach prowadzących w celu podnoszenia kwalifikacji żołnierzy i pracowników resortu obrony narodowej.

W ostatnich pięciu latach ośmiu nauczycieli akademickich Wydziału uzyskało stopień naukowy doktora, w tym dwóch z Instytutu Zarządzania Lotnictwem Cywilnym, dwóch nauczycieli uzyskało stopień doktora habilitowanego, którzy są nauczycielami tego Instytutu oraz jeden nauczyciel uzyskał tytuł naukowy profesora.

Uczelnia prowadzi właściwą politykę kadrową, o czym świadczy fakt, że spośród wszystkich nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku Lotnictwo tylko 17% stanowią nauczyciele spoza Akademii. Ci ostatni prowadzą przedmioty zawierające wysoce specjalistyczne treści, np. takie jak Meteorologia lotnicza, Aerodynamika, konstrukcje lotnicze i wyposażenie pokładowe statków powietrznych, czy tematyka obsługi naziemnej w języku angielskim.

Rekrutacja na stanowisko nauczyciela akademickiego Wydziału odbywa się w ramach otwartego konkursu. W skład komisji konkursowej, której przewodniczy Dziekan Wydziału wchodzi m. in. prorektor ds. dydaktycznych oraz doświadczeni nauczyciele komórki organizacyjnej, do której kandydat aplikuje. Wymagania odnoszą się do obszarów naukowych i dydaktycznych przewidzianych dla przyszłego nauczyciela.

Działalność naukowa i dydaktyczna wszystkich nauczycieli Akademii podlega ocenie według zasad i kryteriów zapisanych w „Regulaminie okresowej oceny nauczycieli akademickich Akademii Sztuki Wojennej”. Wpływ na ocenę działalności nauczyciela mają wyniki przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych oraz ocena jakości prowadzonych zajęć na podstawie ankiet anonimowo wypełnianych przez studentów.

Według przedstawionego do wiadomości zespołu oceniającego Zarządzenia w sprawie zasad i trybu przeprowadzania badań ankietowych oraz hospitacji w Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie, prowadzący zajęcia w wizytowanej Jednostce podlegają ocenie studenckiej w ramach *Badania oceny zajęć dydaktycznych* (osoby prowadzącej zajęcia), któremu dany prowadzący podlega, co najmniej raz na dwa lata. Badanie przeprowadzane jest na dowolnych zajęciach prowadzonych przez danego prowadzącego w ostatnim miesiącu w semestrze w formie papierowej. Podczas badania prowadzący nie jest obecny w sali zajęciowej. W badaniu ankietowym studenci mogą ocenić następujące obszary w skali 1-5: przedstawienie celi, założeń lub koncepcji prowadzenia zajęć, jasność określenia wymogów i warunków zaliczenia, regularność i pełny wymiaru czasowego realizacji zajęć, dostępność prowadzącego w ramach konsultacji, rzetelność i sprawiedliwość oceny, jasność i zrozumiałość oraz podpieranie zajęć przykładami, zwracanie uwagi na sugestie studentów, zwracanie uwagi na reakcje studentów, troska o zrozumiałość i udzielanie odpowiednich wyjaśnień, możliwość dyskusji, życzliwość i szacunek prowadzącego, przydatność zajęć do zaliczenia przedmiotu, wsparcie w rozwoju osobistych zainteresowań, praktyczności wiedzy i umiejętności, dostępności materiałów do zajęć. Ponadto, ankietę studenci mogą opatrzyć komentarzem słownym. Do wiadomości zespołu oceniającego przedstawiono przykłady opracowania wyników badania oraz wykorzystania jego wyników w procesie rozwoju kadry. Zespół rekomenduje, aby badanie było przeprowadzane dla każdego prowadzącego w ramach każdej z form zajęć w każdym semestrze z osobna. Obecni podczas spotkania studenci wyrazili pozytywną opinię o kadrze dydaktycznej.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Polityka kadrowa zapewnia właściwy dobór nauczycieli akademickich, który oparty jest o transparentne zasady i umożliwiającą prawidłową realizację zajęć. Realizowana jest systematyczna ocena kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzana jest z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a polityka kadrowa stwarza warunki stymulujące kadre do ustawicznego rozwoju.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zajęcia dydaktyczne dla studentów kierunku odbywają się w siedzibie Wydziału Zarządzania i Dowodzenia, który dysponuje odpowiednią liczbą oraz powierzchnią auli wykładowych (w tym trzema aulami o pojemności powyżej 100 osób), sal ćwiczeniowych oraz laboratoriów komputerowych. Studenci kierunku odbywają także zajęcia w budynkach Studium Językowego i Klubu Akademii oraz mają do dyspozycji bogate zaplecze sportowe w skład, którego wchodzi m.in. dwie hale do ćwiczeń gimnastycznych, basen, boisko do koszykówki i siłownia. Sale dydaktyczne są odpowiednio wyposażone w podwieszane rzutniki multimedialne i komputery stacjonarne z oprogramowaniem. We wszystkich budynkach dydaktycznych, akademikach oraz w bibliotece studenci mają nieograniczony dostęp sieci Internet.

Studenci i pracownicy Wydziału mają dostęp do uczelnianej platformy e-learningu ADL, co umożliwia przekazywanie przez nauczycieli materiałów dydaktycznych, a studentom umożliwia zdobywanie wiedzy w dowolnym miejscu i czasie.

Część infrastruktury technicznej wyposażona jest w pochylnie, podjazdy i windy pomocnicze dla osób niepełnosprawnością, ale obecnie nie studiuje osoby z niepełnosprawnością ruchową.

Rozwój i doskonalenia infrastruktury dydaktyczno-naukowej został zaplanowany w „Koncepcji funkcjonowania i rozwoju bazy dydaktyczno-naukowej ASzWoj., na lata 2019-2025”, przyjętej Zarządzeniem Rektora- Komendanta nr 44 z dnia 26.06. 2017 roku. Kluczowym projektem w strategii rozwoju bazy dydaktycznej jest budowa Zespołu Laboratoriów, w tym specjalistycznego Laboratorium Systemów Informatycznych (LSI) – NATO FAS (NFAS), które zapewni informatyczne wsparcie realizacji zadań przez wojska we wszystkich działaniach: pokojowych, kryzysowych i wojennych poprzez narzędzia informatyczne dostępne w NATO, zatwierdzone do użytkowania, jako *Functional Area Services* (FAS). Laboratorium umożliwi zapoznanie z narzędziami stosowanymi w NATO i współpracę

pomiędzy krajowymi rozwiązaniami. W skład struktury organizacyjnej Zespołu Laboratoriów wchodzić będą między innymi: Laboratorium Strategii Wojskowej, Laboratorium Systemów Informacyjnych, Laboratorium Systemów Dowodzenia, Laboratorium Logistyki, Laboratorium Symulacji oraz Szkolny Ośrodek Dowodzenia (SOD). Część z tych laboratoriów jest na etapie wyposażania w sprzęt, co można było oglądać w trakcie wizytacji. Wśród nich funkcjonujące już laboratorium wirtualnej rzeczywistości 3D, a także laboratorium bezałogowych statków powietrznych (dronów). Zespół oceniający rekomenduje, aby Jednostka dołożyła starań w kierunku stworzenia lotniczego zaplecza symulacyjnego, w szczególności w zakresie kontroli ruchu.

Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń, co do pojemności sal i liczby stanowisk wyjaśniając, iż wszystkie zadania wykonują oni samodzielnie – w szczególności podczas pracy przy stanowiskach komputerowych. W ramach studiów I stopnia studenci uczą się obsługi zaawansowanych funkcji pakietu Microsoft Office oraz szeregu innych programów: GIMP, Inkscape, Open Office, Foobar2000, Audacity, Freeopener. W ramach studiów II stopnia wprowadzane jest oprogramowanie specjalistyczne: Adonis, Visio oraz Statistica.

Do dyspozycji studentów i pracowników pozostaje Biblioteka Główna ulokowana nieopodal budynku, w którym realizowane są zajęcia dydaktyczne kierunku, mają oni możliwość korzystania z bogatego zbioru Biblioteki Głównej ASzWoj., która dysponuje ponad 860 tysiącami woluminów książek oraz udostępnia 750 krajowych i 260 zagranicznych czasopism. W zasobach biblioteki znajdują się podstawowe i zalecane pozycje literatury przedmiotu z zakresu ocenianego kierunku, które są systematycznie uzupełniane na podstawie sylabusów poszczególnych przedmiotów lub propozycji zakupów składanych przez wykładowców na podstawie elektronicznego formularza zamówień. Poza możliwością korzystania z tradycyjnych książek i czasopism studenci mają dostęp dwóch elektronicznych baz danych ACADEMICA oraz EBSCO. W czytelni studenci mają także wolny dostęp do najważniejszych krajowych czasopism naukowych z zakresu nauk o zarządzaniu, nauk o bezpieczeństwie i transporcie lotniczym.

Od ponad 20 lat w Bibliotece Głównej ASzWoj., podobnie jak w innych krajowych uczelniach wojskowych, funkcjonuje komputerowy system gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów o nazwie SOWA2SQL.

Studenci z niepełnosprawnością są obsługiwani poza kolejnością. Wejście do Biblioteki jest dostosowane do możliwości osób z niepełnosprawnością. Oprogramowanie dostępne na stanowiskach komputerowych w bibliotece jest przystosowane do potrzeb osób niedowidzących i słabosłyszących. Studenci poinformowali, iż otrzymują od pracowników biblioteki odpowiednie wsparcie merytoryczne w poszukiwaniu źródeł literaturowych. Infrastruktura biblioteczna pozostaje w pełni adekwatna do potrzeb, gwarantuje odpowiednią ilość przestrzeni i miejsc oraz dostęp do stanowisk komputerowych. Nie stwierdzono występowania odstępstw od przepisów BHP w ramach infrastruktury Jednostki. Uczelnia zapewnia dostęp do bezprzewodowej sieci Wi-Fi, jednak zdaniem studentów występuje istotna potrzeba modernizacji sieci w celu zwiększenia jej zasięgu i dostępności na terenie Kampusu. Studenci mają możliwość korzystania z infrastruktury również poza godzinami zajęć dydaktycznych zgłaszając potrzeby w tym zakresie do sekcji planowania.

Uczelnia ulokowana jest w kampusie wojskowym, który systematycznie dostosowywany jest do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Obecnie dysponuje platformą dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Ponadto, w przypadku ograniczeń infrastrukturalnych, stosuje się dostosowywanie miejsc realizacji zajęć do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Jak poinformowano zespół oceniający, Uczelnia dysponuje środkami finansowymi, aby w razie tego rodzaju potrzeby, rozwijać posiadaną infrastrukturę w sposób uwzględniający indywidualne potrzeby studentów. Studenci wyrazili opinię, iż dostępne w Bibliotece materiały dydaktyczne są aktualne oraz w pełni odpowiadają potrzebom kierunku. Poinformowali, iż dysponują zarówno materiałami polsko-, jak i obcojęzycznymi. Do dyspozycji studentów oddaje się zarówno tradycyjne książki, jak i wydawnictwa elektroniczne oraz materiały dydaktyczne do zajęć – w części przekazywane bezpośrednio przez prowadzących pocztą elektroniczną. Studenci zgłaszali zastrzeżenia, co do dostępności i ilości egzemplarzy materiałów dydaktycznych wskazanych w sylabusach, jako obowiązkowe i zalecane, przy czym jak ustalił zespół oceniający, obecnie w ukończeniu jest proces

digitalizacji materiałów, który rozwiąże występujące problemy. Zasoby biblioteczne są dostępne z wykorzystaniem katalogu on-line. Jednostka wyraziła gotowość do dostosowywania materiałów bibliotecznych i dydaktycznych do potrzeb studentów z niepełnosprawnością z wykorzystaniem dedykowanych do tego celu funduszy.

W zakresie posiadanej infrastruktury Uczelnia czyni postępy oddając systematycznie nowe pomieszczenia po remontach i ich doposażenia.

Niezależnie od planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych prowadzone są systematyczne prace modernizacyjne, wymiana sprzętu komputerowego i audiowizualnego oraz zakupy oprogramowania i materiałów dydaktycznych.

Interesariusze wewnętrzni mają możliwość zgłaszania sugestii dotyczących potrzeby zakupu dodatkowych pozycji, które staną się częścią wyposażenia Biblioteki za pośrednictwem pracowników. W przypadku stwierdzenia braku jakiegokolwiek materiału, biblioteka dokonuje niezwłocznego zakupu, co potwierdzili studenci. W jednostce prowadzony jest okresowy przegląd i ocena jakości infrastruktury dydaktycznej, na podstawie której formułuje się wnioski dotyczące uzupełnienia wyposażenia, planu napraw i remontów posiadanych zasobów oraz nowych inwestycji.

Do wiadomości zespołu oceniającego przedstawiono raport z corocznej Ankiety oceny warunków realizacji procesu kształcenia. W ankiecie studenci mogli ocenić następujące obszary: warunki do przeprowadzenia zajęć (liczebność grup, wielkość sal itp.), wyposażenie techniczne sal wykładowych, ćwiczeniowych i laboratoryjnych, dostęp do Internetu na terenie Uczelni, funkcjonowanie stołówki akademickiej (bufetów), dostęp do podręczników w Bibliotece Głównej i jej czytelnicy, dostęp do literatury wskazanej przez wykładowcę w Bibliotece Głównej, dostęp do komputerowych baz danych, katalogów, fachowego oprogramowania i innych zasobów elektronicznych. Dodatkowo, Ankieta można opatrzyć komentarzem pisemnym. W ramach przedstawionego Raportu, Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia przedstawił Dziekanowi rekomendacje związane z siecią internetową, które nakazano wdrożyć. Szczególnie istotna z punktu widzenia zespołu oceniającego jest forma opracowania badania. Dokonuje się zbiorczej prezentacji wyników ankiety (podsumowania dokonanych ocen dla każdego z kryteriów) oraz komentarzy słownych. Na podstawie przedstawionych danych, Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia wyciąga wnioski i rekomendacje, które wraz z raportem przedstawiane są Dziekanowi. W ostatniej części raportu Dziekan ustosunkowuje się do przedstawionych wniosków i rekomendacji oraz przekazuje je do realizacji. Wszystkie powyższe elementy zawarte są w ramach jednego dokumentu - raportu. Z perspektywy zespołu oceniającego PKA jest to niewątpliwie dobra praktyka, która czyni proces zapewniania jakości kształcenia w obszarze związanym z opiniami studentów wyjątkowo przejrzystym, skutecznym i wygodnym w realizacji. W związku z powyższym system badania opinii studentów w obszarze infrastruktury należy uznać za skuteczny i kompleksowy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Użytkowane pomieszczenia dydaktyczne zapewniają odpowiednie warunki do prowadzenia zajęć. Wyposażone są w sprzęt audiowizualny i pomoce naukowe odpowiadające współczesnym wymaganiom dydaktyki.

Realizacja wybranych przedmiotów jest wsparta podstawowym oprogramowaniem specjalistycznym, choć należy te wsparcie sukcesywnie wzmocnić. Z kolei baza lokalowa jest adekwatna do skali i rodzaju prowadzonej działalności.

W ramach działań doskonalących należy rozszerzyć dostęp do oprogramowania specjalistycznego dla studentów, a także powiązać treści programowe i efekty uczenia się z wykorzystaniem podczas zajęć dydaktycznych odpowiednich modułów specjalistycznego oprogramowania branżowego.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

- Ciągły rozwój i doskonalenie infrastruktury dydaktyczno-naukowej w ramach projektu „*Koncepcja funkcjonowania i rozwoju bazy dydaktyczno-naukowej Akademii Sztuki Wojennej, na lata 2019-2025*” sprzyja doskonaleniu metod i form kształcenia na ocenianym kierunku.
- Dobrą praktyką jest sposób opracowywania raportu z badania studenckiej oceny infrastruktury - szczegółowy opis i analiza badania, wyciągnięcie niezbędnych wniosków i rekomendacji oraz przedstawienie ich Dziekanowi w sposób formalny, obligujący do podjęcia decyzji w zakresie ich wdrażania - wszystko w ramach pojedynczego dokumentu gwarantującego przejrzystość i skuteczność procesu.

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Kierunek Lotnictwo wychodzi naprzeciw potrzebom rynku pracy i zapotrzebowaniu społecznemu, wpisuje się także w przyjęte cele polityki jakości kształcenia w tym również w wyniki prac Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości, które pozwalają na kształtowanie i rozwijanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, odpowiadających współczesnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej z uwzględnieniem perspektyw międzynarodowych, członkostwa w NATO, Unii Europejskiej i ONZ.

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego wpływają w istotnym stopniu na kształtowanie programu kształcenia, uczestniczą również w definiowaniu oczekiwanych efektów uczenia się. Odbywa się to poprzez aktywne uczestnictwo w pracach Rady Programowej dla kierunku Lotnictwo. Została ona powołana przez Wydział Zarządzania i Dowodzenia uchwałą Rady Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej nr 209/2017 z dnia 31.10.2017 r., oraz nr 191/2018 z dnia 18.12.2018r. Jest ona organem opiniodawczym i wspierającym Instytut Zarządzania Lotnictwem Cywilnym w zakresie tworzenia oferty kształcenia, współpracy naukowo-badawczej oraz działań promocyjnych na rzecz Wydziału.

Przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych reprezentują: Ministerstwo Infrastruktury, Urząd Lotnictwa Cywilnego, Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, Przedsiębiorstwo Państwowe Porty Lotnicze – firma ACS, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, Firma Lotnicza LUXAIR, Kancelaria Prawa Lotniczego w Warszawie.

Interesariusze zewnętrzni aktywnie uczestniczą w posiedzeniach Rady Programowej (odbywają się, co najmniej raz w roku, co potwierdzają protokoły).

Analiza udostępnionych protokołów z posiedzeń Rady wskazuje na problemy, które były przedmiotem dyskusji. Dotyczyły one, między innymi, oczekiwań rynku pracy, w odniesieniu do kształcenia absolwentów szkół wyższych, kwestii związanych z przygotowaniem programów kształcenia, które korespondują z potrzebami studentów i zmieniającym się rynkiem pracy czy programów kształcenia dla wszystkich stopni kształcenia na Wydziale. W ich toku zwracano także uwagę na takie sprawy jak: rozwój kompetencji językowych, nastawienie na zmianę oraz na pracę zespołową i projektową oraz wzrost znaczenia nowoczesnych technologii informacyjnych.

Szczególnie istotne, z punktu widzenia dalszego rozwoju kierunku było posiedzenie Rady Programowej, które odbyło się w grudniu 2019r. Jeden z przedstawicieli pracodawców przedstawiał nową propozycję dotyczącą „Możliwości doskonalenia programu studiów dla kierunku lotnictwo”. Jest to bardzo ciekawe rozwiązanie, które łączy w sobie elementy związane z dotychczasowym programem kształcenia na kierunku z nową proponowaną jego nazwą - menager lotnictwa (zamiast lotnictwo). Istotną nowością tego rozwiązania jest połączenie kształcenia na poziomie ogólnoakademickim z kształceniem regulacyjnym, opartym na kursach i treningach kwalifikacji zawodowych m.in. dla nadzoru lotniczego. Ta propozycja nowego kierunku zawiera w sobie m.in. założenie, że poza uzyskaniem dyplomu licencjata/magistra absolwent będzie posiadał m.in. certyfikację ICAO TRAINAIR PLUS Program. Tym samym jego wartość na rynku pracy wzrośnie, bowiem będzie przed nim otwarty szerszy obszar możliwości zatrudnienia. Interesariusze zewnętrzni, w ramach tej propozycji, proponują także zmiany w efektach uczenia się oraz w programie studiów sprowadzających się, między innymi do, innej sekwencji przedmiotów, harmonizację treści kształcenia, czy też rozszerzenia treści specjalistycznych.

Obecna organizacja współpracy pomiędzy Uczelnią, a podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego jest bardzo owocna i skuteczna. Akademia systematycznie pozyskuje nowych interesariuszy zewnętrznych, którzy aktywnie włączają się w prace w ramach Rady Programowej lub przekazują nieodpłatnie sprzęt specjalistyczny wyposażając lub doposażając nowe i już istniejące pracownie i laboratoria. Przykładem tego jest m.in. laboratorium dronów, które dzięki współpracy z podmiotami otoczenia wyposażono w sprzęt o wartości około 2 milionów złotych.

Wpływ interesariuszy zewnętrznych na rozwój i doskonalenie programu studiów jest istotny i zauważalny. Należy podkreślić, że jest to jeden z ważnych elementów budowania strategicznej platformy jednostek zewnętrznych i - Uczelni i zespalandia tego składnika z jej zasobami kadrowymi i studenckimi. Obecna sytuacja rynkowa, w której brakuje specjalistów z zakresu zarządzania lotnictwem, tym bardziej motywuje otoczenie społeczno-gospodarcze do zintensyfikowania współpracy z Akademią.

Podczas spotkania Zespołu Oceniającego z przedstawicielami Rady Programowej obecni na spotkaniu zdiagnozowali podstawową przewagę absolwentów i studentów kierunku Lotnictwo w Akademii. W ich opinii są oni dużo bardziej dojrzały (w ogólnej ocenie) niż absolwenci innych Uczelni. Wojskowe, twarde zasady panujące wewnątrz Akademii zostały uznane za kluczowe do uzyskania takiego czynnika. Kolejnym krokiem rozwoju współpracy Uczelnia – otoczenie społeczno-gospodarcze powinno być, w opinii uczestniczących w tym posiedzeniu, większe zaangażowanie obu stron we wspólne projekty badawczo rozwojowe, nie tylko w charakterze opiniotwórczym, lecz także realizacyjnym.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia wdrożyła instrumenty instytucjonalne, których działanie nie jest uzależnione od poszczególnych osób. Jest to trwałe działanie i w obecnej postaci (m.in. przychylności władz Wydziału) bardzo skuteczne. Interesariusze są aktywni w procesie kształcenia zarówno w zakresie infrastrukturalnym (przekazywanie nieodpłatnie sprzętu specjalistycznego do pracowni), jak też opiniotwórczym i doradczym (proponowane zmiany w programach studiów). Współpraca Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest realizowana w sposób wyczerpujący wszystkie standardowe oczekiwania.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

W zbiorach efektów uczenia się, zarówno dla studiów I jak i II stopnia uwzględniono efekty w zakresie znajomości języka obcego. Każdego roku organizowane są testy kwalifikacyjne dla studentów weryfikujące ich umiejętności językowe: mówienie, pisanie, rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstu czytanego. Z udziału w teście są zwolnieni tylko ci studenci, którzy posiadają dokumenty poświadczające znajomość języka na poziomie, co najmniej B2. Na studiach pierwszego i drugiego stopnia prowadzone jest nauczanie języków obcych uzupełnione realizacją wybranych przedmiotów w języku angielskim. Dotyczy to w szczególności specjalistycznego słownictwa w zakresie: Terminologia i frazeologia i lotnicza/Aviation terminology and phraseology a także Nawigacja lotnicza, Meteorologia lotnicza uzupełniana jest o to słownictwo. Dodatkowo w ramach przedmiotów swobodnego wyboru, studenci mają możliwość realizacji wybranych przedmiotów w języku angielskim. Na studiach pierwszego stopnia są to: Conflicts in Organization, Business English Terminology, Infrastructure in Logistic Processes, Logistics in Economic Processes, Military Logistics oraz English Aviation Terminology. Z kolei na studiach drugiego stopnia zaoferowano studentom do wyboru cztery przedmioty w języku angielskim: Emerging Technologies in Education and Business Training, Quantitative Techniques in Business, Eurologistics oraz Contemporary Aspects of Terrorism.

Ponadto, studenci uczestniczą w zajęciach prowadzonych w języku angielskim przez gości z zagranicy w ramach Erasmus+. Uczelnia współpracuje z 22 państwami w ramach tego programu. Istnieje też możliwość studiowania na uczelniach zagranicznych o profilu wojskowym i cywilnym, z którymi Uczelnia ma zawarte umowy partnerskie. Studenci kierunku mają też możliwość odbywania praktyk i staży zagranicznych. W ramach praktyk mogą wyjeżdżać do 19 krajów.

Wydział Zarządzania i Dowodzenia współpracuje również z uczelniami zagranicznymi, w szczególności z: Bułgarii – National Defence College, University of Transport, Varna Free University, National Military University, University of National and World Economy, Academy of Economics, New Bulgarian University; Czech – Technical University of Ostrava, College of Logistics, Masaryk University, Tomas Bata University, University of Defence, Czech University of Life Sciences Prague; Węgier – National University of Public Service, University of Miskolc; Litwa – Military Academy of Lithuania.

Studenci i pracownicy Wydziału, wyjeżdżają w ramach programu Erasmus+ oraz w ramach Planu współpracy zagranicznej resortu obrony narodowej. Uczelnia stwarza studentom możliwość realizacji części programu studiów poza granicami kraju w ramach programu Erasmus +. Studenci Wydziału mogą się ubiegać o wyjazd na część studiów do Uczelni partnerskiej i wyjazd na praktykę związaną z kierunkiem studiów. Akademia Sztuki Wojennej podpisała dotychczas umowy o współpracy w ramach programu ERASMUS+ z ponad 90 Uczelniami. Studenci o możliwości wymiany są informowani za pomocą strony internetowej, tablic informacyjnych, mediów społecznościowych i przekazów słownych w czasie zajęć.

W ramach programu Erasmus+ w latach 2013/2014 – 2018/2019 wyjechało łącznie 220 studentów, czyli prawie 40 studentów rocznie, co stanowi około 15% studentów studiów

stacjonarnych. Podobną aktywność obserwuje się w wyjazdach nauczycieli ocenianego kierunku, a liczba wyjazdów za okres ostatnich 6 lat wyniosła 191. Podobną aktywność wyjazdów zagranicznych nauczycieli obserwuje się w ramach współpracy zagranicznej resortu obrony narodowej, a liczba tych wyjazdów wyniosła 162.

Studenci z wymiany w ramach Erasmus+, aktywnie uczestniczą w życiu naukowym Wydziału, biorąc udział w cyklicznej międzynarodowej konferencji Public Management (2017 oraz 2018), organizowanej przez pracowników Instytutu Zarządzania.

Studenci wyrazili pozytywną opinię o warunkach umiędzynarodowienia kierunku oraz ocenili je, jako w pełni odpowiadające występującym potrzebom. Podstawą umiędzynarodowienia kierunku są prowadzone zajęcia języka angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego lub francuskiego, których jakość studenci ocenili w sposób pozytywny wyjaśniając, iż podparte są one słownictwem specjalistycznym oraz materiałami dydaktycznymi związanymi z tematyką kierunku (język angielski) lub ukierunkowane na naukę od podstaw (pozostałe).

Studenci kierunku dysponują pełnią informacji o możliwości udziału w wymianie oraz potrafili wskazać osoby, które są gotowe, aby udzielić wsparcia organizacyjnego przy przystępowaniu do Programu Erasmus+. Według relacji przedstawiciela Jednostki odpowiedzialnego za kwestię wymian międzynarodowych, informacje popularyzujące program Erasmus+ docierają do studentów podczas rozpoczęcia roku akademickiego, wstępnego testu on-line oraz innego rodzaju akcji informacyjnych prowadzonych „na żywo” oraz poprzez media społecznościowe.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia jest jednym z priorytetów rozwoju Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie. Studenci oraz nauczyciele akademicy ocenianego kierunku od wielu lat aktywnie korzystają z wyjazdów zagranicznych w ramach programu Erasmus+ oraz Planu wymiany międzynarodowej resortu obrony narodowej. Studenci krajowi i zagraniczni mają możliwość korzystania z stosunkowo szerokiej oferty specjalistycznych zajęć dydaktycznych w języku angielskim.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

- „*Plan współpracy zagranicznej resortu obrony narodowej*” dodatkowo wspomaga i aktywizuje kadre i studentów do mobilności międzynarodowej.

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Studenci wyrazili pozytywną opinię o panującej w Jednostce atmosferze oraz wsparciu otrzymywanym ze strony pracowników Wydziału. Poinformowali, iż prowadzący udzielają im niezbędnego wsparcia, pozostając do ich dyspozycji zarówno w ramach ustalonych godzin konsultacji, jak również poza nimi –

poprzez kontakt mailowy i ustalane indywidualnie spotkania. Podstawowymi elementami wsparcia we wchodzeniu na rynek pracy są praktyki zawodowe oraz działalność ogólnouczelnianego Biura Karier. Działalność Biura Karier obejmuje badanie preferencji zawodowych, warsztaty zawodowe, wsparcie w przygotowywaniu dokumentów aplikacyjnych, gromadzenie ofert praktyk i staży. Wśród partnerów Biura, których oferta dedykowana jest do studentów wizytowanego kierunku wskazano między innymi Polskie Linie Lotnicze LOT, linie lotnicze Enter Air, Urząd Lotnictwa Cywilnego oraz Polską Agencję Żeglugi Powietrznej. Biuro Karier organizuje również targi pracy, praktyk i staży, również z uwzględnieniem potrzeb wizytowanego kierunku. Absolwenci kierunku cieszą się dużym powodzeniem na rynku pracy. Wśród większości studentów kierunku panuje przekonanie, iż zatrudnienie odnajdą oni w miejscu realizacji praktyk. Znacznym wsparciem dla studentów pozostają również zawodowe kontakty środowiskowe prowadzących zajęcia, którzy polecają potencjalne miejsca pracy i rozpowszechniają informacje o poszukiwanych pracownikach. Poza Stypendium Rektora dla najlepszych studentów, Jednostka nie oferuje systemowych rozwiązań wspierających studentów wybitnych innych, niż funkcjonowanie naukowych organizacji studenckich - w szczególności, nie oferuje możliwości rozszerzenia programu studiów, na przykład poprzez Indywidualny Program Studiów. Na Wydziale funkcjonuje Lotnicze Koło Naukowe, a w skali Uczelni utworzone zostały również inne organizacje sportowe, obronne i naukowe. Działalność Koła jest finansowana na podstawie kwartalnych dofinansowań Samorządu Studenckiego oraz doraźnych dofinansowań dziekańskich. Wysokość wsparcia finansowego przedstawiciele Koła określili, jako w pełni adekwatną do potrzeb. Działalność Koła Naukowego jest podparta wsparciem ze strony Opiekuna Koła, którego rolą jest udzielanie wsparcia w zakresie spraw formalnych, merytorycznych i organizacyjnych, a także inspirowanie działalności Koła. Aktywiści organizacji studenckich mogą liczyć na wsparcie w studiowaniu – w uzasadnionych przypadkach mają prawo usprawiedliwienia nieobecności i odrabiania zajęć. Działalność LKN jest oparta głównie o pogłębianie wiedzy związanej z tematyką wizytowanego kierunku, a także organizowanie różnorodnych inicjatyw. Koło pośredniczy w kontaktach między środowiskiem studenckim, a zewnętrznymi organizacjami i instytucjami z sektora lotniczego. Ponadto, członkowie Koła realizują działalność badawczą i wydawniczą, a także uczestniczą i organizują konferencje naukowe. Wśród licznych aktywności Lotniczego Koła Naukowego wskazano między innymi: udział i przygotowanie seminariów naukowych (w tym planowane na rok 2020: „Kobiety w lotnictwie”, „Wielkie miasto, małe lotnisko. Przyjaciele czy wrogowie?”, realizowany cyklicznie teoretyczny kurs podstawowy do licencji szybowcowej, Otwarty Uniwersytet Lotniczy (spotkania z przedstawicielami instytucji sektora lotniczego), Aerorozmowy (spotkania z przedstawicielami różnych zawodów lotniczych i pasjonatami lotnictwa), podróże studyjne realizowane w ramach zajęć dydaktycznych, Olimpiadę Wiedzy Lotniczej, warsztaty dedykowane dla młodzieży szkolnej, promowanie Uczelni w szkołach podstawowych oraz Photo Days - wydarzenie dedykowane dla miłośników fotografii lotniczej. Dla potrzeb studenckiego ruchu naukowego Uczelnia oferuje zeszyty naukowe, w których studenci mają możliwość publikowania swoich artykułów. Ponadto, podawano przykłady publikacji dokonywanych w zeszytach naukowych innych uczelni. Lotnicze Koło Naukowe dysponuje siedzibą wyposażoną w podstawowe zaplecze socjalne oraz informatyczne. Co szczególnie istotne, członkowie Koła podkreślali, iż ma ono wieloletni, ciągły charakter oraz cieszy się uznaniem i renomą w środowisku lotniczym, dzięki czemu otrzymuje znaczne wsparcie we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, które - wedle relacji członków Koła - są w dużej części zarządzane przez jego byłych członków. Aspektem motywującym studentów do udziału w studenckim ruchu naukowym jest możliwość zdobywania punktów do Stypendium rektora, ale również możliwość nawiązywania pożytecznych kontaktów i doświadczenia. Studenci mogą w celu realizacji swojej działalności uzyskiwać dostęp do sal zajęciowych i specjalistycznych zgłaszając zapotrzebowanie do sekcji planowania. W ramach dostosowania wsparcia do potrzeb różnych grup studentów, Regulamin Studiów przewiduje możliwość Indywidualnej Organizacji Studiów pozwalającej na dostosowanie trybu i terminu zaliczeń przedmiotów. Do wiadomości zespołu oceniającego nie przedstawiono systemowych rozwiązań wspierających studentów z niepełnosprawnościami poza IOS. Przedstawiciel Uczelni poinformował, iż dotychczas nie wystąpiły problemy studentów z niepełnosprawnościami, których nie udało się rozwiązać, a wszyscy studenci z niepełnosprawnością

zostali w pełni włączeni w proces kształcenia w ramach wizytowanego kierunku. Jednostka deklaruje wsparcie w formie indywidualnie dostosowywanej do ewentualnie występujących potrzeb, również z wykorzystaniem przeznaczonych na ten cel środków finansowych. Studenci wyrazili opinię, iż podstawowym wymiarem wsparcia w przypadkach szczególnych jest możliwość dokonywania indywidualnych ustaleń z prowadzącymi, które zwykle spotykają się z akceptacją i zrozumieniem. Skargi i wnioski studentów mogą zostać zgłaszane poprzez „ścieżkę służbową”, to jest drogą student - opiekun roku - Dziekan. Studenci wymienili przykłady rozwiązanych spraw studenckich oraz pozytywnie rozpatrzonych wniosków – w tym dotyczących przyznania indywidualnej organizacji studiów. Podstawowym narzędziem motywującym do osiągania wysokich wyników w nauce jest stypendium Rektora dla najlepszych studentów, którego kryteria studenci określili, jako zrozumiałe i dające równe szanse. Studenci wyrazili nieprzychylną opinię o funkcjonowaniu dziekanatu ze względu na jego połączenie (obecnie jeden Dziekanat obsługuje wszystkie kierunki prowadzone przez Wydział), które zdaniem studentów powoduje drastyczny spadek jego efektywności. Studenci określili przy tym pracowników Dziekanatu, jako przyjaznych, otwartych na ich potrzeby oraz kompetentnych. Ze względu na stosunkowo niedawne wprowadzenie powyższej zmiany, zespół oceniający rekomenduje monitorowanie efektywności funkcjonowania Dziekanatu oraz kontynuację pracy nad jego rozwojem, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedniej dostępności czasowej. Administracyjna strona funkcjonowania Uczelni została podparta m. in. systemem Wirtualna Uczelnia. Studenci wyrazili pozytywną opinię o współpracy z Władzami Wydziału informując, iż zawsze skutecznie rozwiązują one wszelkie zgłaszane przez studentów sprawy. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego poinformowali, iż Władze Wydziału w sposób adekwatny do potrzeb wspierają działalność samorządową. Samorządowcy określili relacje między studentami a Władzami, jako otwarte i partnerskie oraz poinformowali, iż kontakt ma charakter bieżący i regularny, a wymiana informacji - obustronny. Reprezentanci studentów Wydziału wchodzi m. in. w skład wydziałowego zespołu zapewniania jakości kształcenia. Do wiadomości zespołu oceniającego przedstawiciele Samorządu przedstawili przykłady zgłaszanych spraw i udziału w dyskusji, które każdorazowo kończyły się wypracowaniem kompromisowych rozwiązań. Między innymi, na wniosek Samorządu, jego wydziałowe Biuro jest wyposażane w sprzęt komputerowy, zmieniane są godziny pracy Dziekanatu oraz została zwiększona pula miejsc parkingowych dla studentów Wydziału. Do dyspozycji Samorządu Studenckiego oddano pomieszczenie wyposażone w odpowiednie umeblowanie i zaplecze socjalne. Działalność wydziałowego Samorządu Studenckiego jest finansowana na podstawie dotacji z Samorządu ogólnouczelnianego oraz doraźnych dofinansowań dziekańskich. Wysokość wsparcia przedstawiciele Samorządu Studenckiego określili, jako w pełni adekwatną do występujących potrzeb. Wobec przedstawionych powyżej informacji całość systemu wsparcia należy uznać za systematyczną, stałą i kompleksową oraz przybierającą zróżnicowane formy. Wsparcie pozostaje w pełni adekwatne do potrzeb studentów oraz w sposób odpowiedni odpowiada celom kształcenia i potrzebom wynikającym z realizacji programu studiów.

Do wiadomości zespołu oceniającego przedstawiono Ankiętę obsługi administracyjnej procesu kształcenia, w której studenci mogą ocenić w skali bardzo źle - źle - dostatecznie - dobrze - bardzo dobrze - trudno powiedzieć między innymi następujące zagadnienia: dostępność formularzy na stronie internetowej Wydziału, zakres godzin otwarcia Dziekanatu, przestrzeganie tych godzin, życzliwość pracowników dziekanatu, sprawność obsługi w dziekanacie, rozwiązywanie problemów zgłaszanych przez studentów, rzetelność pracowników dziekanatu, satysfakcja z obsługi telefonicznej i mailowej. Według przedstawionych informacji badanie jest przeprowadzane nie rzadziej niż raz na dwa lata z udziałem nie mniej, niż 30% studentów. Nie przedstawiono przykładów przeprowadzonego badania oraz jego opracowań i płynących z nich wniosków oraz rekomendacji, a także działań rozwojowych. Zespół oceniający nie stwierdził przykładów występowania innych badań studenckiej opinii o systemie opieki i wsparcia. W związku z powyższym, nie dostrzega się przejawów prowadzenia systemowych przeglądów wsparcia studentów z ich udziałem, jednak zauważa się skuteczną rolę wpływu Samorządu Studenckiego na rozwój w obszarze wsparcia studentów. W związku z powyższym, wpływ studentów na rozwój systemu wsparcia uznaje się, jako skuteczny i adekwatny do występujących potrzeb.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie uczenia się ma charakter wielowymiarowy, jest realizowane w sposób systematyczny oraz odpowiadający potrzebom studentów, w tym studentów o indywidualnych potrzebach. Wsparcie uwzględnia charakter i profil kierunku oraz obejmuje elementy niezbędne dla rozwoju aktywności akademickiej studentów w ramach ruchu naukowego i organizacyjnego. Studenci są skutecznie zmotywowani do osiągania wysokich wyników w nauce oraz wszechstronnego rozwoju. Kadra wspierająca proces kształcenia wykazuje zaangażowanie i otwartość na sprawy studenckie. Jednostka wspiera samorządność studencką oraz wpływ studentów na rozwój kierunku, Wydziału oraz Uczelni.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacja o studiach w ramach kierunku jest dostępna za pośrednictwem witryny internetowej, jest dostępna publicznie, dla szerokiego grona odbiorców także pracodawców, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem.

Nie stwierdzono występowania barier w dostępie do informacji dla osób z niepełnosprawnościami ze względu na dostępność różnorodnego oprogramowania dostosowującego witryny internetowe do indywidualnych potrzeb.

Informacja o studiach w sekcji przeznaczony dla kandydatów obejmuje cele kształcenia (*Zdobycie i pogłębienie wiedzy na temat teorii i paradygmatów badawczych opisujących i wyjaśniających przedmiot badań dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości oraz bezpieczeństwie, a przede wszystkim funkcjonowania lotnictwa cywilnego i państwowego oraz jego wpływu na bezpieczeństwo. Zapoznanie z procesami powstawania, funkcjonowania, przekształcania, rozwoju oraz współdziałania organizacji i instytucji lotniczych*), kompetencje oczekiwane od kandydatów (*Osoby pragnące studiować kierunek Lotnictwo powinny posiadać umiejętność logicznego myślenia oraz być kreatywne*) oraz przedstawione formalne wymagania rekrutacyjne, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia, podstawowe informacje o programie studiów (spis przedmiotów).

Na stronie internetowej Wydziału oraz Uczelni nie zamieszczono informacji o efektach uczenia się założonych dla kierunku - dostępne są one wyłącznie w udostępnianym studentom systemie Wirtualna Uczelnia.

Opis procesu nauczania i uczenia się, w tym podstawowe zasady związane z uznawaniem efektów uczenia się i procesem dyplomowania określa Regulamin Studiów dostępny na stronie internetowej Uczelni oraz uszczegóławiające go regulaminy i zarządzenia również dostępne on-line.

Witryna internetowa związana z rekrutacją na studia zawiera informacje o przyznawanych kwalifikacjach, a także podstawową, niezbędną charakterystykę warunków studiowania. Sekcja „Rembridge - Wydział spraw studenckich doktoranckich i promocji” witryny internetowej Uczelni zawiera informacje o świadczeniach pomocy materialnej, domach studenckich, stypendiach z własnego funduszu stypendialnego, stypendiach pozauczelnianych, kredytach studenckich, organizacjach studenckich, biurze karier i samorządzie studentów. Uczelnia gwarantuje dostęp do wszelkich niezbędnych informacji istotnych z perspektywy studentów.

Do wiadomości zespołu oceniającego przedstawiono ankiety oceny warunków realizacji procesu kształcenia oraz obsługi administracyjnej procesu kształcenia, w której zawarto między innymi oceniane w skali bardzo źle - źle - dostatecznie - dobrze - bardzo dobrze - trudno powiedzieć pytania dotyczące: dostępu do informacji o warunkach udzielania pomocy materialnej, dostępu do informacji dotyczących kształcenia, dostępu do informacji na temat wymian studenckich, dostępu do informacji o kołach naukowych, programach studenckich oraz o ofercie naukowo-kulturalnej, aktualności informacji dostępnych w dziekanatach oraz na tablicach ogłoszeniowych, jasności i kompletności informacji uzyskiwanych w dziekanatach, klarowności i kompletności informacji zamieszczanych na tablicach ogłoszeniowych, aktualności informacji na stronie internetowej, satysfakcji z informacji udzielanych telefonicznie i mailowo. Dodatkowo, studenci mogą opatrzyć ankiety komentarzem słownym.

Przedstawiono ponadto raport wyłącznie z przeprowadzenia ankiety dotyczącej warunków realizacji procesu kształcenia w ramach, którego przedstawiono i przekazano do realizacji rekomendacje związane z popularyzacją informacji o ofercie kół naukowych, działaniach samorządu, ofercie kulturalnej oraz sportowej Uczelni i Wydziału.

W związku z powyższym oraz ogólnym pełnym dostępem do wszelkich niezbędnych informacji o studiach, wpływ studenckiej oceny na rozwój dostępu do informacji należy uznać za nieskrępowany, skuteczny i adekwatny do występujących potrzeb.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i pracodawcy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Analiza regulacji prawnych dotyczących Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (USZJK) w ASzWoj przekonuje, że cała jego dokumentacja opisuje budowę Systemu oraz jego funkcjonowanie.

Wyznaczone zostały podmioty, które sprawują nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów. Nadzór ogólny nad funkcjonowaniem Systemu, a tym samym i nad kierunkiem studiów Lotnictwo, sprawuje Rektor-Komendant. Za koordynowanie funkcjonowania Systemu, w tym również kierunku studiów Lotnictwo, w tym nadzór i kontrolę jego wybranych elementów w jednostkach organizacyjnych o charakterze dydaktycznym, odpowiada prorektor ds. dydaktycznych. Za podejmowanie działań o charakterze koncepcyjnym i organizacyjnym oraz koordynację przedsięwzięć zmierzających do zapewniania i podnoszenia jakości studiów w Akademii odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelniany Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia (UZZJK). Za podejmowanie działań o charakterze koncepcyjnym i organizacyjnym oraz koordynację przedsięwzięć zmierzających do zapewniania i podnoszenia jakości studiów w Akademii, w tym oczywiście także na kierunku Lotnictwo, odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelniany Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia (UZZJK).

Na poziomie Wydziału Zarządzania i Dowodzenia (WZiD) funkcjonuje Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZZJK), który jest częścią, a jednocześnie uzupełnia UZZJK. WZZJK pełni przede wszystkim funkcję doradczą i rekomendacyjną, w stosunku do Dziekana. W szczególności opracowuje i przedstawia Dziekanowi wnioski i projekty dotyczące: celów i działań w zakresie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale, ale także w Instytucie Zarządzania Lotnictwem Cywilnym (IZLC). W zakresie budowania kultury jakości kształcenia, współdziałają one z Wydziałowym Zespołem ds. Programu Studiów czy Radą Programową Kierunku Lotnictwo.

Projektowanie, zatwierdzanie oraz modyfikacje programów kształcenia realizowane są na WZiD, na podstawie uchwały Senatu ASzWoj z dnia 18 stycznia 2017 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalenia programów kształcenia studiów wyższych, doktoranckich i podyplomowych. Uchwała ta narzuca konieczność respektowania pełnej procedury, która wymusza, by studia prowadzone w Akademii były zgodne z określonymi przez Senat efektami kształcenia, do których są projektowane lub dostosowywane programy kształcenia, w tym plany studiów.

Program kształcenia opracowywany jest przez wskazany przez Dziekana zespół, który po zasięgnięciu opinii samorządu studenckiego, Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, przedstawia projekt programu stałej komisji Rady Wydziału ds. programów kształcenia. Należy dodać, że przygotowywany program kształcenia musi uwzględniać wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitorowania karier zawodowych absolwentów. Po jego pozytywnym zaopiniowaniu program jest przekazywany do uchwalenia przez Senat.

Monitorowanie realizacji programów oraz ich okresowe przeglądy są dokonywane systematycznie przez stałą komisję Rady WZiD ds. spraw programów kształcenia oraz Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia zgodnie z procedurami zapewnienia jakości kształcenia.

W celu dokonania oceny przygotowanego projektu programu kształcenia, oceny projektu zmian do programu kształcenia, oraz monitorowania realizacji i dokonywania okresowych przeglądów programów kształcenia Rada Wydziału Zarządzania i Dowodzenia powołała stałą Komisję ds. spraw programów kształcenia. Jednocześnie monitorowanie realizacji programów kształcenia oraz dokonywanie ich oceny okresowej jest realizowane w ramach procedur zapewnienia jakości kształcenia.

W procesie projektowania, zatwierdzania, modyfikacji oraz monitorowania i oceny efektów uczenia się oraz programów kształcenia istotną rolę odgrywają interesariusze zewnętrzni i wewnętrzni. Uczestniczą w tych działaniach na wszystkich etapach tego procesu. Przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych (studenci, kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału, nauczyciele akademicy innych jednostek organizacyjnych Uczelni oraz innych uczelni zaangażowani w proces kształcenia) są włączani w prace zespołów przygotowujących efekty uczenia się i programy kształcenia lub projektujących ich zmiany.

Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi bezpośrednio (poprzez wypełnienie ankiet ewaluacyjnych w procesie oceny przedmiotu, kierunku studiów oraz warunków realizacji procesu kształcenia) oraz poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Wydziału, Wydziałowym Zespole Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz opiekuna danego roku studiów. Jednocześnie wszystkie osoby partycypujące w procesie kształcenia mają możliwość zgłaszania swoich uwag dotyczących efektów i programów kształcenia bezpośrednio swoim przełożonym oraz poprzez swoich przedstawicieli we wskazanych powyżej organach kolegialnych Wydziału.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że proces projektowania, zatwierdzania, modyfikacji oraz monitorowania i oceny efektów uczenia się oraz programów kształcenia jest realizowany w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury ujęte w Uchwałach Senatu Akademii.

Ocena osiągnięcia efektów uczenia się jest dokonywana przez Komisję Rady Wydziału do spraw programów kształcenia oraz Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia. Ocena dokonywana jest w sposób jakościowy, m.in. na podstawie wyników ankiet, opinii pracodawców i przedstawicieli jednostek administracji publicznej, oceny aktywności jednostek organizacyjnych Wydziału w procesie kształcenia oraz w sposób ilościowy (m.in. na podstawie porównywania struktury uzyskanych ocen semestralnych i końcowych, statystycznych wyników ankiet w danym roku i w latach poprzednich, porównywania aktywności studentów w kołach naukowych i przedsięwzięciach wewnętrznych lub zewnętrznych, liczby inicjatyw dydaktycznych podejmowanych w jednostkach organizacyjnych, liczby nowo tworzonych przedmiotów kształcenia, specjalności i kierunków, liczby zmian wprowadzanych w programach kształcenia, będących wynikiem analizy uzyskiwanych efektów kształcenia i potrzeb rynku pracy oraz na podstawie innych źródeł informacji). Jako bardzo istotne źródło informacji traktuje się ocenę osiągnięcia efektów uczenia się dokonaną przez nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces kształcenia oraz przez studentów.

Z przedstawionych wyżej informacji wynika jednoznacznie, że ocena programu studiów ma charakter systematyczny i obejmuje stopień osiągnięcia efektów uczenia się oraz wnioski wynikające z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, z treściami programowymi, metodami kształcenia, metodami weryfikacji i oceny efektów uczenia się, praktykami zawodowymi, wynikami nauczania i stopniem osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, wynikami monitoringu losów zawodowych absolwentów. Wszystko to wyczerpuje wymagania, by uznać ten składnik standardu jakości kształcenia za spełniony.

Systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, których zakres i źródła powstawania są trafnie dobrane do celów i zakresu oceny, obejmujących, co najmniej kluczowe wskaźniki ilościowe postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiągnięciu efektów uczenia się, prace dyplomowe oraz egzaminy dyplomowe, informacje zwrotne od studentów dotyczące satysfakcji z programu studiów, warunków studiowania oraz wsparcia w procesie uczenia się, informacje zwrotne od nauczycieli akademickich i pracodawców, informacje dotyczące ścieżek kariery absolwentów

Wszystkie uwagi zgłaszane w procesie przygotowania lub zmiany efektów i programów kształcenia przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, w tym podmioty zewnętrzne realizujące zadania oceny jakości kształcenia, brane są pod uwagę w pracach właściwych zespołów projektowych. Projekty przygotowywanych dokumentów zawierają w uzasadnieniu opis zgłoszonych uwag, ich ocenę i komentarz oraz określają stopień i sposób ich wykorzystania.

Reasumując można stwierdzić, że wnioski wynikające z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia programu studiów na kierunku Lotnictwo.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Analiza regulacji prawnych dotyczących Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (USZJK) w ASzWoj przekonuje, że cała jego dokumentacja opisuje budowę Systemu oraz jego funkcjonowanie.

Wyznaczone zostały podmioty, które sprawują nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów.

Projektowanie, zatwierdzanie, modyfikacje oraz monitorowanie i ocena efektów uczenia się oraz programów kształcenia dokonywane jest systematycznie w sposób formalny, w oparciu o przyjęte procedury.

W Uczelni realizowana jest systematyczna ocena programu studiów, która oparta jest o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, których zakres i źródła powstawania są właściwie dobrane do celów i zakresu oceny. Pozwala ona na identyfikowanie podstawowych wskaźników ilustrujących postępy i niepowodzenia studentów w uczeniu się i osiągnięciu efektów uczenia się.

Wszystkie pozyskane w ten sposób informacje są podstawą formułowania wniosków dotyczących ocen programu studiów, realizacji efektów uczenia się i ich zgodności z potrzebami rynku pracy. W takich działaniach uczestniczą interesariusze wewnętrzni i interesariusze zewnętrzni.

Należy jednocześnie podkreślić, że wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia programu studiów na kierunku Lotnictwo.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Kierunek był oceniany przez PK po raz pierwszy.